

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Bakalářská práce

Právní postavení statutárních orgánů

Vypracovala: Aneta Polívková
Vedoucí práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.

České Budějovice 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aneta POLÍVKOVÁ**
Osobní číslo: **E12477**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Právní postavení statutárních orgánů**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Cílem práce je analýza právní úpravy postavení statutárních orgánů, kterou přináší nový zákon o obchodních korporacích a nový občanský zákoník. Práce je zaměřena především na utřídění a celkové porovnání postavení statutárního orgánu každé korporace a vymezení jejich oprávnění a povinností při výkonu jejich funkce. V práci bude kladen důraz nejen na přednosti a nedostatky nové právní úpravy, ale i na srozumitelný výklad problematiky vztahu mezi obchodními korporacemi a členem statutárního orgánu.

Metodický postup:

1. Analytická metoda - studium odborné literatury a příslušných právních předpisů.
2. Analýza právního postavení statutárních orgánů.
3. Srovnávací metoda, jejímž úkolem je komparace s předchozí právní úpravou dle obchodního zákoníku.
4. Praktická část.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Cíl práce, metodika, hypotézy.
3. Přehled zvolené problematiky - literární rešerše.
4. Vyhodnocení vhodnosti institutů, výsledky porovnání a návrhy řešení.
5. Praktická část.
6. Závěr.
7. Seznam použitých zdrojů.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

ŠTENGLOVÁ, I., B. HAVEL, F. CILEČEK, P. KUHN, P. ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář, (Velké komentáře) 1. vydání.* Praha: C. H. Beck 2013, ISBN: 978-80-7400-480-3.
LASÁK, J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP, T. DOLEŽIL a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. Vydání,* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-326.
ŠVESTKA, J., J. DVOŘÁK, J. FIALA a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I - VI* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-369-2.
LAVICKÝ, P., M. HRUŠÁKOVÁ, Z. KRÁLÍČKOVÁ, J. SPÁČIL, J. FIALA a M. HULMÁK. *Občanský zákoník.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2013/2014. ISBN 978-8074-004-99-5.

Právní předpisy:

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.
zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: 3. ledna 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentův 13 380 01
370 01 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma „Právní postavení statutárních orgánů“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou-elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své bakalářské práce JUDr. Martě Uhlířové, Ph.D za výborné vedení, cenné rady a návrhy při zpracování bakalářské práce, a také za její ochotu a trpělivost.

Obsah

Úvod	3
1. Rekodifikace soukromého práva k 1. 1. 2014	4
2. Právnícké osoby	6
2.1. Obchodní korporace	6
2.1.1. Obecně o orgánech obchodních korporací.....	7
3. Statutární orgány obchodních korporací.....	9
3.1. Vznik funkce	9
3.2. Podmínky výkonu funkce	9
3.3. Působnost statutárních orgánů.....	11
3.4. Smlouva o výkonu funkce.....	13
3.5. Povinnosti a práva člena statutárního orgánu.....	14
3.5.1. Péče řádného hospodáře.....	14
3.5.2. Informační povinnost při vzniku funkce.....	16
3.5.3. Informační povinnost při hrozícím střetu zájmů.....	17
3.5.4. Zákaz konkurence	18
3.5.5. Právo na odstoupení z funkce	19
3.5.6. Právo na informace a povinnost poskytnout informace.....	19
3.5.7. Právo na odměnu	20
3.6. Odpovědnost člena statutárního orgánu	21
3.6.1. Odpovědnost za porušení povinnosti péče řádného hospodáře	21
3.6.2. Odpovědnost za porušení zákazu konkurence	24
3.6.3. Odpovědnost statutárního orgánu za úpadek korporace	24
3.7. Zánik funkce člena statutárního orgánu	25
3.7.1. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce.....	25
4. Jednotlivé obchodní korporace a jejich statutární orgány	27
4.1. Veřejná obchodní společnost	27
4.2. Komanditní společnost.....	27
4.3. Společnost s ručením omezeným	28
4.4. Akciová společnost	30
4.5. Družstvo	31
5. Ostatní právnícké osoby a jejich statutární orgány	33
5.1. Spolek.....	33
5.2. Fundace	33

5.2.1. Nadace	33
5.2.2. Nadační fond.....	34
5.3. Ústav	34
6. Cíle a metodika	36
6.1. Hypotézy	37
7. Praktická část.....	38
7.1. Analýza dat – povědomí o změnách v legislativě	38
7.2. Identifikační otázky.....	50
7.3. Zhodnocení hypotéz	57
7.4. Závěrečné zhodnocení.....	58
Závěr	61
I. Summary and keywords	63
II. Seznam použité literatury	64
III. Seznam grafů	
IV. Příloha	

Úvod

Dne 1. 1. 2014 v České republice nabyly účinnosti zákony, které změny životy všem právnickým osobám. Pro každou společnost tato změna znamenala mnoho času, energie i finančních prostředků, které musely věnovat přizpůsobení se nové legislativě. Nová právní úprava se dotýká všech typů společností, bez ohledu na jejich velikost či oblast podnikání. Náročnost přizpůsobení je však pro každou jednotlivou společnost jiná.

Nová právní úprava přináší pro společnosti řadu změn nebo zásadně mění význam dosavadních úprav. Ve své práci se zaměřuji především na právní postavení statutárních orgánů a na změny, které se jich týkají. Tyto změny přinesly různé reakce, ať už pozitivní či negativní. Diskuse o tom, co nová právní úprava upravuje lépe, či hůře než předchozí, a na to navazující diskuse o budoucí novelizaci, probíhají neustále, proto si myslím, že toto téma je a ještě dlouho bude velmi aktuální.

Statutární orgán je řídicím, výkonným a jednatelským orgánem společnosti. Je tedy velmi důležitým orgánem a jeho fungování tak ovlivňuje chod celé společnosti. Proto veškeré změny, které se ho týkají, ovlivňují mimo něj samotného také život celé obchodní korporace.

Ve své práci se tedy zaměřuji na analýzu právního postavení statutárních orgánů především v obchodních korporacích a v průběhu uvádím hlavní změny týkající se statutárních orgánů, se kterými se musely společnosti po rekodifikaci soukromého práva vypořádat. Uvádím celkové pojetí statutárních orgánů, popisují statutární orgán od jeho vzniku, po celý život, až k jeho zániku. Uvádím zde také, jak konkrétně vypadají statutární orgány v jednotlivých typech obchodních korporací a v ostatních právnických osobách.

V praktické části mé práce provádím výzkum o povědomí obchodních korporací o změnách v legislativě po 1. lednu 2014. Znalost některých změn je pro společnosti velmi důležité pro jejich další existenci. Mimo povědomí o změnách se také zabývám spokojeností společností s touto celkovou změnou a především s podobou nové právní úpravy a dalšími otázkami.

1. Rekodifikace soukromého práva k 1. 1. 2014

Dne 1. 1. 2014 nabyly účinnosti zákony, které představují největší změny v soukromém právu za posledních dvacet let, a to zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev (dále jen „ZOK“) a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Tento občanský zákoník zrušil zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dále byly také zrušeny některé právní předpisy, například zákon o cenných papírech, zákon o rodině a další.

Tato nová právní úprava reaguje na potřebu změny v soukromém právu. Občanský zákoník byl přijat v roce 1964, tedy v době komunistického režimu. Podle Důvodové zprávy k NOZ (2012, str. 5) bylo *„teoretickou koncepcí jeho institutů marxismus leninismus a ideologicky byla úprava zákoníku zaměřena na živé socialistické vztahy“*. Od té doby byl mnohokrát novelizován, avšak v zásadě se nezměnil. Po revoluci v roce 1989, kdy vláda komunistického režimu padla, politické zřízení se přeměnilo na demokratické a z direktivně řízené ekonomiky se přešlo na ekonomiku tržní, bylo zřejmé, že tento občanský zákoník je zcela nevyhovující pro nový režim. Podle Důvodové zprávy k NOZ (2012, str. 8) *„byly z jeho osmi částí relativně použitelné sotva tři, a to ještě za podmínky jejich podstatných změn.“* Řešením byla rozsáhlá novela přijatá v roce 1991, zákon č. 509/1991 Sb. V témže roce byl přijat také obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“), který vedle občanského zákoníku vytvořil vlastní a do určité míry nezávislou větev soukromého práva. Tímto rozdělením soukromého práva vznikaly nemalé problémy, když v některých případech nebylo zcela zřejmé, jakým zákoníkem (občanským nebo obchodním) se mají konkrétní právní vztahy řídit. Také ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi byl tento zákon velmi zastaralý, a když v roce 2004 Česká republika vstoupila do Evropské unie, vznikla tak potřeba harmonizace s jejími právními předpisy. Všechny tyto důvody si nakonec vyžádaly rekodifikaci soukromého práva.

Hlavním bodem soukromého práva se stal Nový občanský zákoník (NOZ). Spolu s tímto předpisem byla zrušena podstatná část ustanovení obchodního zákoníku, část ustanovení však byla přenesena do NOZ (například obecná ustanovení o obchodním tajemství nebo ustanovení o některých smluvních typech a zajištění závazků). Pouze pro

právní úpravu obchodních společností a družstev, která byla obsažena ve druhé části ObchZ, byl vyhrazen nový zvláštní zákon, a to zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích a družstev. (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2014)

2. Právnícké osoby

Právnícká osoba je podle NOZ organizovaný útvar, který má právní osobnost a lidé je vytvářejí k naplnění různých účelů. Na rozdíl od dosavadní právní úpravy, NOZ zachycuje právníckou osobu od okamžiku jejího ustavení až do okamžiku jejího zániku. Zároveň NOZ obecně upravuje základní formy právníckých osob a nepřenechává tuto regulaci zvláštním zákonům. (Bezouška, n. d.)

Ustanovení NOZ rozlišují tři typy právníckých osob, a to korporace, fundace a ústavy. Pro korporace je příznačné, že je tvoří členové nebo společníci a podle NOZ se jimi rozumí spolek a obchodní korporace. Obchodním korporacím se věnuje ZOK. Pro fundace je typické, že jejich základ tvoří majetek určený k určitému účelu a jsou jimi nadace a nadační fondy. U ústavů je majetková a osobní složka propojena, ústav nemá členy, ale zaměstnance a majetek ústavu není tak chráněn jako u fundací. (Kučerová, 2013) V této práci se budu zabývat především obchodními korporacemi.

2.1. Obchodní korporace

Obchodními korporacemi se rozumí obchodní společnosti a družstva. Podle nového občanského zákoníku jsou všechny obchodní korporace právníckými osobami. Obchodní korporace jsou zřizovány za účelem podnikání nebo za jiným účelem, například za účelem správy majetku.

Obchodní společnosti se dělí na osobní a kapitálové. *„Základní rozdíl mezi osobními a kapitálovými společnostmi spočívá v tom, že zatímco všichni nebo alespoň někteří společníci osobních společností ručí za splnění povinností společnosti neomezeně, celým svým majetkem a solidárně, společníci kapitálových společností neručí za splnění povinností společnosti za trvání společnosti vůbec nebo je jejich ručení určitým způsobem omezeno.“* (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 2)

Dalším rozdílem mezi osobní a kapitálovou společností je skutečnost, že osobní společnosti nemusejí vytvářet žádné orgány, neboť se na řízení a činnosti společnosti účastní všichni společníci, pokud není ve společenské smlouvě stanoveno jinak. Naopak společníci kapitálových společností se nepodílejí osobně na řízení společnosti, pouze mají povinnost vložit vklad do základního kapitálu. Kapitálové společnosti tedy musejí zřizovat předepsané orgány.

Osobními společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost a mezi kapitálové společnosti patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Obecně k obchodním společnostem se dále řadí evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Družstvy se pak rozumí družstvo a evropská družstevní společnost.

2.1.1. Obecně o orgánech obchodních korporací

Obecná úprava orgánů právnických osob je obsažena v § 151 a násl. NOZ. Najdeme zde zásadní změnu oproti dosavadní právní úpravě. Podle § 151 NOZ totiž členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli. Z toho vyplývá, že právnická osoba reálně neexistuje, tedy nemá žádnou vůli, a proto za ni jednájí a nahrazují její vůli fyzické osoby, a to členové orgánů právnické osoby. Tato nová úprava je postavena na tzv. teorii fikce. *„Obchodní korporace sice má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku (§ 118 obč. zák.), avšak sama o sobě žádnou vůli nemá. V případě právnické osoby proto ani nelze hovořit o svéprávnosti (tj. o způsobilosti právnické osoby pro sebe vlastním jednáním nabývat práva a povinnosti.) Vůli mohou projevit pouze členové orgánů právnické osoby, konstituovaných na základě zákona nebo zakladatelského právního jednání, a ta je následně přičtena právnické osobě. Z teorie fikce současně plyne, že jednání členů statutárního orgánu není přímým jednáním právnické osoby. Členové orgánu právnické osoby vystupují pouze jako (zákonní) zástupci právnické osoby.“* (Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil a kol., 2014, str. 337)

Z § 151 odst. 2 NOZ vyplývá, že dobrá víra právnické osoby se posuzuje podle dobré víry člena orgánu právnické osoby, která se pak přičítá samotné právnické osobě. *„Dobrou víru lze v souladu s dosavadní judikaturou vymezit především jako vnitřní přesvědčení člena orgánu, že nejedná protiprávně, resp. přesvědčení o tom, že nabývaný prospěch nebo právo nevzniklo v důsledku protiprávního jednání druhé osoby. Z § 7 pak plyne domněnka existence dobré víry, neboť se má za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.“* (Lavický a kol., 2013, str. 780)

Jinak ZOK ani NOZ nedefinuje obecně pojem orgán právnické osoby. NOZ pouze rozlišuje volené, jmenované nebo jinak povolávané členy orgánu právnické osoby. Podle povahy jednotlivých forem obchodních korporací se vytváří v korporaci

buď pouze jeden orgán, a to statutární (který může být kolektivní nebo individuální, anebo může existovat vedle sebe více individuálních statutárních orgánů), anebo orgánů více. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013)

Orgány mohou být buď o jednom členu, tedy individuální orgán, nebo o více členech, tedy kolektivní orgán. Podle působnosti pak rozlišujeme orgány obchodní korporace na nejvyšší orgán, kontrolní orgán a statutární orgán. Vedle statutárního orgánu, který rozhoduje o otázkách obchodního vedení právnické osoby a o jehož působnosti se budu dále zmiňovat, se dále zřizuje nejvyšší orgán. Ten přijímá zásadní rozhodnutí pro právnickou osobu. Dále se zřizuje kontrolní orgán, jenž provádí kontrolu výkonu ostatních orgánů právnické osoby. Podle ZOK je kontrolní orgán povinný pouze pro akciovou společnost a družstvo. V ostatních typech korporace ho mohou zřídit společenskou smlouvou. Jaké orgány se zřizují v jednotlivých formách obchodních korporací, stanoví zákon v rámci právní úpravy jednotlivých forem. Ve společenské smlouvě, zakladatelské listině nebo ve stanovách pak mohou tvořit i další orgány nad rámec právní úpravy. Jejich působnost však nesmí zasahovat do působnosti zákonem přidělené povinným orgánům. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013)

3. Statutární orgány obchodních korporací

3.1. Vznik funkce

Vznik funkce statutárního orgánu úzce souvisí se vznikem obchodní korporace. Obchodní korporace vzniká zápisem do obchodního rejstříku a samotnému vzniku pak předchází založení obchodní korporace (tedy zakladatelské právní jednání). Společnost se zakládá uzavřením společenské smlouvy či zakladatelské listiny. Nově je v zákonu o obchodních korporacích zakotveno, že návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán ve lhůtě šesti měsíců ode dne založení společnosti. Pokud se tak nestane, platí zde nevyvratitelná právní domněnka, že zakladatelé od smlouvy odstoupili. (§ 9 odst. 1 ZOK)

Funkce statutárního orgánu vzniká současně se vznikem obchodní korporace. Není však vyloučeno, že může jednat i před jejím vznikem, tedy zápisem do obchodního rejstříku. Pokud bude někdo jednat za právnickou osobu před jejím vznikem, vyžaduje se, aby právnická osoba do tří měsíců od svého vzniku toto jednání převzala (jednostranným právním jednáním). Nepřevzme-li je, pak je z takového jednání oprávněn a zavázán ten, kdo sám jednal. *„Toto ustanovení je praktické, neboť většina právnických osob potřebuje vyvíjet činnost okamžitě od svého vzniku, tudíž již od prvního dne musí mít např. prostory či zaměstnance, což předpokládá včasné uzavření nájemních a pracovních smluv“.* (Bezouška, n.d.)

Členové statutárního orgánu se zapisují do obchodního rejstříku, včetně způsobu jakým jednájí a dne vzniku a zániku funkce, ale zápisem funkce nevzniká ani nezaniká, má pouze informativní povahu. Funkce člena statutárního orgánu pak vzniká různými způsoby, a to jmenováním nebo volbou, tedy na základě usnesení valné hromady, dále ustanovením v zakladatelském dokumentu a nakonec na základě rozhodnutí soudu.

3.2. Podmínky výkonu funkce

Základní předpoklad pro výkon funkce je plná svéprávnost fyzické osoby, která je členem orgánu obchodní korporace. Totéž platí i pro zástupce právnické osoby, která je sama členem orgánu jiné právnické osoby. (§ 152 odst. 2 NOZ)

Svéprávností se rozumí způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat) ve smyslu § 15 odst. 2 NOZ.

(Lavický a kol., 2013). Plně svéprávným se člověk stává podle § 30 NOZ zletilostí, tedy dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti¹, nebo uzavřením manželství². (§ 30 odst. 2 NOZ)

Další podmínkou pro výkon funkce člena orgánu obchodní korporace je bezúhonnost. Členem orgánu obchodní korporace tedy nemůže být ten, kdo není bezúhonný, a to podle zákona o živnostenském podnikání. Podle § 6 odst. 2 živnostenského zákona (dále jen „ŽZ“) se za bezúhonnou nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin, který byl spáchaný úmyslně a v souvislosti s podnikáním anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Členem orgánu nemůže být také ten, u koho nastala skutečnost, která je překážkou provozování živnosti. Za překážku provozování živnosti se podle § 8 odst. 1, 2 ŽZ považuje prohlášení konkursu na majetek osoby, a to ode dne prodeje podniku jedinou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty v době lhůty podle insolvenčního zákona či ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování podniku, nebo ode dne určeného v tomto rozhodnutí jako den ukončení provozování podniku. *„Soudíme, že pro posouzení, zda a kdy u člena orgánu nastala překážka výkonu funkce, není podstatné určení okamžiku, od kterého nelze provozovat živnost, rozhodný je samotný fakt, že byl na majetek člena orgánu prohlášen konkurz.“* (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 125)

Další překážkou provozování živnosti je podle § 8 odst. 2 ŽZ, že živnost nelze provozovat ani po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, nebo rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů. Podle § 8 odst. 5 ŽZ pak nemůže provozovat živnost osoba, které soud nebo správní orgán uložil trest nebo sankci zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, po dobu trvání tohoto zákazu a v jeho rozsahu.

¹ Dosáhne-li nezletilý věku 16 let, je schopen sám se živit a obstarávat si své záležitosti, a pokud s tím souhlasí jeho zákonný zástupce, může podat k soudu návrh na zahájení řízení o přiznání svéprávnosti.

² Soud může povolit uzavření manželství nezletilému a to ve věku 16 let, jsou-li pro to důležité důvody.

3.3. Působnost statutárních orgánů

„Statutární orgán je hlavním řídicím, výkonným a jednatelským orgánem právnické osoby, je jejím mozkiem a jejíma rukama. Od tohoto pravidla se nelze odchýlit; výjimku může stanovit pouze jiný zákon.“ (Švestka, Dvořák, Fiala a kol., 2014, str. 539)

Povinnost zřídit statutární orgán mají všechny obchodní korporace. Statutárním orgánem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Podle § 163 NOZ náleží statutárnímu orgánu veškerá působnost, která není svěřena jinému orgánu právnické osoby, jedná se o tzv. působnost rozhodovací, zatímco § 164 NOZ upravuje vnějškovou působnost statutárního orgánu (jednání za právnickou osobu). *„Byla zvolena koncepce tzv. zbytkové působnosti statutárního orgánu. Ta znamená, že pokud zakladatelské právní jednání nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nestanoví, že o určité záležitosti rozhoduje jiný orgán právnické osoby (ať už obligatorní, nebo fakultativní), spadá tato otázka do působnosti statutárního orgánu. Jiné orgány o záležitostech spadající do zbytkové působnosti statutárního orgánu rozhodovat nemohou.“* (Lavický a kol., 2013, str. 840)

Do působnosti statutárního orgánu lze zahrnout obchodní vedení korporace, dále jednání statutárního orgánu vůči třetím osobám a rozhodování za korporaci. Statutárnímu orgánu tedy i nadále náleží výlučná pravomoc obchodního vedení. Podle Nejvyššího soudu se pod pojem obchodního vedení zpravidla zahrnuje *„organizace a řízení podniku, který náleží společnosti, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví apod., jakož i rozhodování o podnikatelských záměrech.“* (Rozhodnutí NS ČR ze dne 5. dubna 2006, sp.zn. 5 T 94/2006). Změna nastává v § 51 odst. 2 ZOK, kdy může člen statutárního orgánu kapitálové společnosti požádat nejvyšší orgán o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení. Toto opatření má zajistit silnější postavení statutárních orgánů, a to zejména v případech rizikovějších majetkových transakcí. (Lisse, 2014)

V případě jednání může podle § 164 odst. 1 NOZ člen statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech. Právní úprava jednání právnických osob v občanském zákoníku vychází z toho, že jednání statutárního orgánu není přímým jednáním právnické osoby, ale tento orgán nahrazuje vůli právnické osoby a je jejím zákonným zástupcem. A to na rozdíl od obchodního zákoníku, podle kterého bylo jednání člena statutárního orgánu jednáním právnické osoby (viz předchozí kapitola

o orgánech obchodní korporace, str. 11). Případ, kdy je statutárním orgánem právnická osoba, upravuje § 154 NOZ tak, že musí zmocnit konkrétní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak ji zastupuje člen jejího statutárního orgánu.

Pokud náleží působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří pak kolektivní statutární orgán. Způsob jednání za obchodní korporaci v případě, že členové statutárního orgánu tvoří individuální orgán, upravuje § 164 odst. 2 NOZ. Každý člen může zastupovat korporaci samostatně, neurčí-li zakladatelské právní jednání jinak. Pokud zakladatelské právní jednání vyžaduje, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může jeho člen obchodní korporaci zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen pokud byl zmocněn k určitému právnímu jednání. (§ 164 odst. 2 NOZ) „*Občanský zákoník nestanoví, kdo je oprávněn členu statutárního orgánu takové zmocnění udělit, podle našeho názoru to však může učinit pouze statutární orgán, jednající předepsaným způsobem; zmocnění se může týkat pouze určitého právního jednání, které v něm bude uvedeno.*“ (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 117)

Podle § 164 odst. 3 NOZ pokud má obchodní korporace kolektivní statutární orgán a pokud má zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům, jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu. „*Ze zákona jednoznačně neplyne, co se rozumí slovy „vůči zaměstnancům“.* Máme za to, že zákon sleduje zlepšení postavení zaměstnanců tím, že pověřený člen bude mít ve své působnosti veškerá konkrétní jednání obchodní korporace, která se týkají konkrétních práv a povinností zaměstnanců, tj. uzavírání a změny pracovněprávních smluv, ukončení pracovního poměru atd.“ (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 118)

Ustanovení § 161 NOZ ustanovuje, že ten, kdo obchodní korporaci zastupuje, musí dát najevo, co ho k tomu opravňuje, pokud to již neplyne z okolností. Musí tedy k názvu korporace připojit svůj podpis, popřípadě i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení.

Pokud jde o rozhodování za korporaci, tak na rozdíl od dosavadní právní úpravy je rozhodnutí orgánu právnické osoby zásadně právním jednáním a vyvolává tedy právní následky, které v něm jsou vyjádřeny, a to i (podle § 545 NOZ) právní následky plynoucí ze zákona, z dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran. Rozhodnutí člena orgánu pak působí vůči právnické osobě okamžikem přijetí, a to platí pro všechny

orgány právnické osoby, avšak právní účinky rozhodnutí nastávají teprve tehdy, nabude-li rozhodnutí účinnosti, tedy v den, kdy se rozhodnutí stalo platným a vznikají-li z rozhodnutí práva a povinnosti.

Podle § 156 odst. 1 NOZ je-li orgán právnické osoby kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru a je tedy schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů. Pokud je však působnost jednotlivých členů orgánu rozdělena podle určitých oborů, tak se § 156 odst. 1 NOZ nepoužije.

Klesne-li počet členů statutárního orgánu tak, že není dostatečný počet členů k tomu, aby mohl statutární orgán přijímat rozhodnutí, použije se ustanovení § 165 odst. 1 NOZ. Toto ustanovení tedy říká, že v takové situaci jmenuje soud chybějící členy na dobu, než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání, a to na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem (osoba, která má zájem je vždy člen obchodní korporace). Jinak soud jmenuje obchodní korporaci opatrovníka, a to i bez návrhu. Zda má statutární orgán dostatečný počet členů a je tedy schopný se usnášet, se posuzuje s ohledem na § 156 odst. 1 NOZ.

3.4. Smlouva o výkonu funkce

Nová právní úprava se také dotýká vzájemných vztahů mezi obchodními korporacemi a členů jejich orgánů. Tyto vztahy se primárně řídí ustanoveními NOZ o příkazu § 2430 až 2444, pokud však ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze ZOK neplyne něco jiného. *„Zákon zásadně nevymezuje postavení člena voleného orgánu právnické osoby. Domnívám se nicméně, že není důvod pro to, aby se postavení člena voleného orgánu právnické osoby subsidiárně řídilo jinou právní úpravou než postavení člena voleného orgánu obchodní korporace podle § 59 odst. 1 ZOK. Z uvedeného dovozují (i s ohledem na § 10), že na členy voleného orgánu právnické osoby je nutné aplikovat ustanovení o příkazu (§ 2430 an.), neplyne-li z obecné úpravy právnických osob, resp. z příslušných ustanovení o právnických osobách zvláštní pravidlo.“* (Lavický a kol., 2013, str. 789)

Pokud tedy nedojde k uzavření smlouvy o výkonu funkce, řídí se vzájemné vztahy podle ustanovení o příkazu. Ustanovení o příkazu se ale použije i v případě, kdy je uzavřena smlouva o výkonu funkce, avšak pouze pro otázky, které sama smlouva

o výkonu funkce neupravuje. Toto ustanovení se nepoužije pouze v případě, kdy je uzavřena smlouva o výkonu funkce, která komplexně upravuje vzájemné vztahy obchodní korporace a člena jejího orgánu.

Smlouva o výkonu funkce má stále povinnou písemnou formu, avšak podle § 59 odst. 2 ZOK pouze v kapitálové společnosti (tedy společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti). „*Smlouva o výkonu funkce uzavřená v jiné než písemné formě (ústně, konkludentně) by byla neplatná a výkon funkce by byl v důsledku toho považován za bezplatný. Z uvedeného také vyplývá, že ZOK nestanovuje pro smlouvy o výkonu funkce u ostatních obchodních korporací písemnou formu, nicméně lze ji samozřejmě jen doporučit, zvláště když je vyžadováno i jejich schválení nejvyšším orgánem.*“ (Koukal, Hanková, 2013)

Dále podle § 59 odst. 2 ZOK musí smlouvu o výkonu funkce v kapitálových společnostech, včetně jejích změn, schválit nejvyšší orgán společnosti, tedy valná hromada. „*Pro ostatní obchodní korporace může předepsat schválení smlouvy o výkonu funkce některým z jejích orgánů společenská smlouva. Neučiní-li tak, není schválení orgánem společnosti potřebné.*“ (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 151)

3.5. Povinnosti a práva člena statutárního orgánu

Základní povinnosti platící pro členy orgánů obchodní korporace jsou:

- povinnost vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře,
- informační povinnost ohledně významných skutečností při vzniku funkce,
- povinnost informovat o zániku funkce,
- informační povinnost při hrozícím střetu zájmů a při kontraktačním střetu zájmů,
- povinnost dodržovat zákaz konkurenčního jednání.

(Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil, a kol., 2014)

3.5.1. Péče řádného hospodáře

Povinnost péče řádného hospodáře zůstává zakotvena v Novém občanském zákoníku. Podle § 159 odst. 1 NOZ „*ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.*“

Povinnost péče řádného hospodáře znamená „*starat se o svěřený majetek jako o vlastní, svědomitě a zodpovědně, s dostatečnou předvídatostí pro ochranu, a to nejen tak, aby zabránil možnému vzniku škody úbytkem tohoto majetku či jeho poškozením, resp. znehodnocením, ale stará se také o to, aby došlo ke zhodnocení majetku právnické osoby, aby došlo v maximálně možné uvažované míře k jeho rozmnožení.*“ (Svejkovský, Deverová a kol., 2013, str. 96)

V případě potřebných znalostí a pečlivosti zákon předpokládá pouze takové znalosti a takovou pečlivost, kterou lze rozumně očekávat od člena statutárního orgánu obchodní korporace, a to ve vztahu k jeho povolání, či jeho stavu. (§ 5 odst. 1 NOZ) V rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. Zn. 5 Tdo 1224/2006 například „*dovolací soud konstatoval, že péče řádného hospodáře nepředpokládá, aby byl člen (statutárního orgánu) vybaven všemi odbornými znalostmi, které souvisejí s uvedenou funkcí, ale k jeho odpovědnosti postačí základní znalosti umožňující rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení na spravovaném majetku, přičemž péče řádného hospodáře zahrnuje podle dovolacího soudu i povinnost člena statutárního orgánu rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu, a zajistit takovou pomoc.*“

Péče řádného hospodáře dále zahrnuje povinnost loajality člena statutárního orgánu. Tato povinnost, která byla dosud pouze dovozována judikaturou a teorií, tak v zákoně konečně zaznívá nahlas. (Fára, Tomšej, 2012)

Při výkonu funkce ji pak lze vysvětlit jako upřednostňování zájmů obchodní korporace před zájmy vlastními nebo zájmy dalších osob.

S řádnou péčí (tedy pečlivostí a potřebnými znalostmi) pak podle § 51 odst. 1 ZOK jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace. Podle Štenglové a Havla (2013, str. 135) je zde obsaženo tzv. pravidlo podnikatelského úsudku: „*Občanský zákoník vymezil pro péči řádného hospodáře tvrdá pravidla, což společně s dalšími motivačními schémata pro řádnou správu korporací může vést ke snížené ochotě členů orgánů riskovat. Proto zákon o obchodních korporacích po zahraničních zkušenostech zavedl možnou odchylku od aplikace obecného pravidla o péči řádného hospodáře – pravidlo podnikatelského úsudku.*“ Jedná se tedy o tzv. ochranný štít pro toho, kdo jednal s pečlivostí a potřebnými znalostmi. Podle Důvodové zprávy k ZOK (2012, str. 24) pravidlo podnikatelského úsudku „*stojí na koncepci, že jedná-li někdo*

náležitě, informovaně a v zájmu společnosti, nemůže nést veškerá rizika, která mohou v rámci podnikání nastat.“ Podnikatelský úsudek se tedy do konceptu péče řádného hospodáře dostává skrze vymezení požadavku pečlivosti a jednání s potřebnými znalostmi.

Pojmovými atributy péče řádného hospodáře podle ZOK tedy jsou:

- pečlivost
- potřebné znalosti
- podnikatelské rozhodování
- dobrá víra
- rozumný předpoklad
- informované jednání
- jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace
- nezbytná loajalita

(Šolc, 2014)

Povinnost vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře platí pouze pro členy orgánu obchodní korporace a neplatí tedy pro ostatní společníky a zaměstnance. Tato povinnost platí pro člena orgánu obchodní korporace i v průběhu insolvenčního řízení, či v průběhu konkursu.

3.5.2. Informační povinnost při vzniku funkce

Podle § 46 odst. 2 ZOK ten, kdo se má stát členem orgánu obchodní korporace má informační povinnost vůči zakladateli nebo obchodní korporaci. Člen je povinen informovat o tom:

1. zda ohledně majetku obchodní korporace, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen orgánu, bylo vedeno insolvenční řízení,
2. zda ohledně jeho majetku bylo vedeno insolvenční řízení, a to bez ohledu na to kdy,
3. dále zda u něho není jiná překážka výkonu funkce,
4. a zda bylo o něm vedeno řízení o vyloučení vykonávat funkci člena statutárního orgánu obchodní korporace. (§ 63 až 65 ZOK)

Podle Štenglové (2013, str. 126) *„takto určený rozsah oznamovací povinnosti je nepochybně logický ve vztahu k insolvenčnímu řízení, neboť rozhodnutí v tomto řízení,*

keré zakládá překážku provozování živnosti, má účinky ve vztahu ke členům všech orgánů (s výjimkou valné hromady a členské schůze). Tak tomu ale není u řízení podle § 63 až 65 (o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce), kde důsledky případného rozhodnutí dopadají pouze na členy orgánů statutárních.“

Při vzniku funkce dopadá informační povinnost na člena orgánu, a to jak na fyzickou tak právnickou osobu. Pokud se zakládá nová obchodní korporace, je kandidát na funkci člena statutárního orgánu povinen informovat zakladatele předtím, než funkci přijme a než je obchodní korporace vůbec založena. V případě již existující obchodní korporace má kandidát informační povinnost ke stávajícím členům statutárního orgánu, nebo postačí pouze k orgánu, který jej do funkce zvolil.

Kdo poruší informační povinnost, musí nahradit újmu z toho vzniklou. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013)

Informační povinnost při vzniku funkce platí i pro ty, kteří nejsou právně způsobilí stát se členy orgánu obchodní korporace. Ustanovení § 155 odst. 1 NOZ pak říká, že byl-li povolán do funkce ten, kdo není způsobilý, hledí se na jeho povolání do funkce, jako by se nestalo. Informační povinnost platí i pro ty členy statutárního orgánu, kteří během svého povolání do funkce ztratí zákonnou způsobilost být tímto členem. Pokud tuto povinnost člen nesplní, nemá to vliv na zánik funkce, může být ale povinen k náhradě škody, která vznikne v důsledku porušení této povinnosti.

3.5.3. Informační povinnost při hrozícím střetu zájmů

Ustanovení § 54 odst. 1 ZOK upravuje obecné důsledky situace, kdy může dojít ke střetu zájmu obchodní korporace se zájmy člena orgánu obchodní korporace. Jde o ochranné opatření proti poškozování zájmů obchodní korporace osobami, které spravují nebo dohlížejí na správu majetku. Informační povinnost se týká těch osob, které se mohou do střetu zájmů dostat. Bez zbytečného odkladu musí informovat ostatní členy orgánu, jehož je členem a také kontrolní orgán, pokud byl zřízen, jinak nejvyšší orgán. ZOK však blíže nestanoví, co by mělo být obsahem dané informace. Porušení této povinnosti je porušením zákona, a to porušení povinnosti péče řádného hospodáře.

Člen orgánu i nadále musí jednat v nejlepším zájmu obchodní korporace, tedy s péčí řádného hospodáře. Je mu též možné na dobu trvání střetu zájmů pozastavit výkon

funkce rozhodnutím kontrolního nebo nejvyššího orgánu korporace. (§ 54 odst. 4 ZOK) Kontrolní orgán musí jednat s péčí řádného hospodáře, „*tj. pozastavit výkon funkce vždy, když s vynaložením péče, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivě jednající osoba v jeho postavení (§ 52 odst. 1 ZOK), dospěje k závěru, že je takový postup v obhajitelném zájmu obchodní korporace.*“ (Štenglová, Havel, Čileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 145)

Ustanovení § 55 odst. 1 ZOK upravuje takové situace, kdy se zájmy obchodní korporace mohou dostat do střetu se zájmy člena orgánu obchodní korporace, případně osoby členovi orgánu blízké nebo osobami jím ovlivněnými nebo ovládanými, a to v souvislosti s uzavíráním smluv s těmito osobami. Člen statutárního orgánu musí tuto informaci oznámit ostatním členům statutárního orgánu a kontrolnímu orgánu, případně nejvyššímu orgánu. Má také možnost oznámit tuto skutečnost rovnou nejvyššímu orgánu obchodní korporace. (§ 55 odst. 2 ZOK) Dále musí také uvést podmínky, za kterých má být smlouva uzavřena. Lze tak splnit předložením návrhu smlouvy, která má být mezi členem orgánu a obchodní korporací uzavřena. Pokud byly informace, včetně podmínek pro uzavření smlouvy, od dotyčného člena orgánu podány kontrolnímu orgánu, ten je dále musí předat nejvyššímu orgánu obchodní korporace. (§ 55 odst. 3 ZOK)

3.5.4. Zákaz konkurence

Pro členy statutárních orgánů platí pravidla zákazu konkurence. Znamená to, že členové statutárního orgánu obchodní korporace nemohou podnikat v podobném oboru podnikání jako sama společnost, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. Nesmějí být také členem statutárního nebo jiného orgánu jiné obchodní korporace s obdobným předmětem podnikání, ledaže se jedná o koncern. Ve společenské smlouvě může být zákaz konkurence upraven odlišně. Zákaz konkurence pak upravují jednotlivá zákonná ustanovení pro každou obchodní korporaci.

Nová právní úprava však tyto pravidla výrazně uvolňuje. Konkurenční jednání ZOK zakazuje jen pro případy, kdy nemá člen statutárního orgánu souhlas všech ostatních společníků. Znamená to tedy, že mohou vykonávat své funkce i v případě, že jsou například členy orgánu konkurenční společnosti; předpokladem však je, že o existenci konkurenčního vztahu informují orgán, který je do funkce zvolil. (Míkovec, 2013)

3.5.5. Právo na odstoupení z funkce

Podle § 59 odst. 5 ZOK má právo člen orgánu obchodní korporace ze své funkce odstoupit. Odstupující člen oznámí své odstoupení orgánu, který jej zvolil. Zákon nestanovuje důvody, pro které lze z funkce odstoupit, není tedy nutné je v odstoupení uvádět. Oznámení lze učinit i neformálně, musí se však dostat k příslušnému orgánu. Společenská smlouva nebo smlouva o výkonu funkce může podmínky odstoupení upravit odlišně. Funkce odstupujícího člena orgánu pak končí uplynutím jednoho měsíce od doručení tohoto oznámení. Na základě dohody může příslušný orgán schválit jiný okamžik zániku funkce, ale pouze na návrh odstupujícího člena. Pokud je příslušným orgánem pouze jeden společník platí ustanovení stejně.

Pro odstoupení z funkce zákon stanovuje, že tak člen orgánu nemůže učinit v době nevhodné pro obchodní korporaci. ZOK však nijak nespecifikuje, co se rozumí dobou nevhodnou. *„Při výkladu ust. § 59 odst. 5 ZOK tedy bude nutné vyjít z obecných ustanovení o odpovědnosti člena orgánu obchodní korporace a zákaz odstoupení v době nevhodné bude zapotřebí chápat především jako součást požadavku péče řádného hospodáře, resp. projev požadavku loajality člena statutárního orgánu vůči obchodní korporaci.“* (Smolková, Bažantová, 2014)

Doba nevhodná se tedy posoudí podle konkrétních okolností případu. Například dobou nevhodnou může být to, že obchodní korporace čelí silné veřejné kritice, které se brání, nebo pokud korporace vyjednává důležitou smlouvu a odstoupením by bylo uzavření smlouvy zmařeno, nebo pokud společnost nemá jiného zástupce a je důležité v této době právně jednat v zájmu korporace. (Smolková, Bažantová, 2014)

3.5.6. Právo na informace a povinnost poskytnout informace

Ostatní orgány a společníci obchodní korporace mají povinnost poskytnout statutárnímu orgánu potřebné informace o svých rozhodnutích a jiných skutečnostech, které statutární orgán potřebuje pro výkon své funkce.

Stejně tak samotné statutární orgány mají povinnost poskytnout společníkům informace o společnosti. Tato povinnost však není neomezená, musí poskytnout jenom takové informace o společnosti, které společníci potřebují k získání přehledu o společnosti. Jedná se hlavně o podklady o struktuře a rozsahu majetku, o závazcích společnosti a o důležitých obchodních smlouvách. Členové statutárního orgánu jsou povinni také

dodržovat mlčenlivost o všech důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení by mohlo způsobit škodu společnosti. Měli by také tedy zajistit i mlčenlivost všech společníků. (Vosol, Steininger, 2014)

3.5.7. Právo na odměnu

Nová právní úprava se dotýká také odměňování členů orgánů. V dosavadní úpravě podle § 66 odst. 2 ObchZ platilo, že v případě kdy nebyla sjednaná odměna, má dotyčný člen právo na odměnu obvyklou. Nově ustanovení § 59 odst. 3 NOZ říká, že *„není-li odměňování ve smlouvě o výkonu funkce sjednáno v souladu s tímto zákonem, platí, že výkon funkce je bezplatný.“* Tady se názory na toto ustanovení různí. Podle Lasáka (2014, str. 507) *„nebude-li ve smlouvě o výkonu funkce uzavřené po 1. lednu 2014 sjednána odměna za výkon funkce, je výkon funkce bezplatný.“* Podle Štenglové (2013, str. 155) se ale *„domněnka bezplatnosti neuplatní ani tehdy, nebude-li smlouva o výkonu funkce sjednána vůbec, aniž by k tomu došlo pro překážky na straně obchodní korporace.“* Nově tedy musí smlouva o výkonu funkce obsahovat vymezení veškerých odměn. Právo na odměnu nastává tedy pouze v případech, kdy se neuplatní bezplatnost výkonu funkce. (§ 59 odst. 4 ZOK) Podle Lasáka (2014, str. 508 - 509) jsou tyto případy následující:

- a) *„smlouva o výkonu funkce je neplatná pro důvody ze strany obchodní korporace,*
- b) *sjednání o odměně je neplatné z důvodu ze strany obchodní korporace,*
- c) *nebude-li smlouva uzavřena z důvodu překážek ze strany obchodní korporace,*
- d) *nejvyšší orgán neschválí smlouvu o výkonu funkce bez zbytečného odkladu po vzniku funkce člena orgánu.“*

V těchto případech má člen orgánu právo na odměnu obvyklou v době uzavření smlouvy.

Ustanovení § 60 ZOK dále stanovuje povinné náležitosti pro určení údajů o odměňování. Smlouva o výkonu funkce v kapitálové společnosti musí tedy obsahovat:

- *„vymezení všech složek odměn, které náleží nebo mohou náležet členovi orgánu, včetně případného věcného plnění, dokonce i úhrad do systému penzijního připojištění nebo jakéhokoliv dalšího plnění,*

- *určení výše odměny nebo způsobu jejího výpočtu a její podoby,*
- *určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn a podílu na zisku pro člena orgánu, pokud mohou být přiznány,*
- *údaje o výhodách nebo odměnách člena orgánu spočívajících v převodu účastnických cenných papírů nebo v umožnění jejich nabytí členem orgánu a osobou jemu blízkou, má-li být odměna poskytnuta v této podobě.“ (§ 60 ZOK)*

3.6. Odpovědnost člena statutárního orgánu

Odpovědnost voleného orgánu nebo jeho členů lze rozdělit na odpovědnost soukromoprávní a veřejnoprávní. Soukromoprávní odpovědnost je konstruována jako odpovědnost za porušení právních povinností při výkonu funkce. Jestliže škodu spáchal člen orgánu, je za ní sám zodpovědný. Členové voleného orgánu mají i trestněprávní a správněprávní odpovědnost. Odpovědnost vzniká okamžikem porušení právních povinností. Trestněprávní a správněprávní odpovědnost zaniká smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby bez právního nástupce. Soukromoprávní odpovědnost zaniká zánikem právnické osoby bez právního nástupce. Jinak odpovědnost voleného orgánu nebo jeho členů nikdy nezaniká zánikem jejich funkce. (Švestka, Dvořák, Fiala, a kol., 2014)

3.6.1. Odpovědnost za porušení povinnosti péče řádného hospodáře

Ustanovení § 159 odst. 1 NOZ stanoví, že ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zároveň zavazuje, že ji bude vykonávat s péčí řádného hospodáře (tedy s loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí). Má se za to, že ten, kdo není této péče schopen a musel to zjistit při přijetí do funkce nebo při jejím výkonu, jedná nedbale. Nová právní úprava tak reaguje na situace, kdy osoba přijme funkci člena voleného orgánu, ačkoli věděla, že na výkon funkce nestačí (nedostatek znalostí, zkušeností, věku atd.). Tato domněnka nedbalosti má význam pouze v případě, kdy člen orgánu způsobí obchodní korporaci škodu. Má se za to, že jednal v rozporu s péčí řádného hospodáře. Sám dotčený člen musí tuto domněnku nedbalosti vyvrátit, jinak je povinen nahradit vzniklou škodu. (Lavický a kol., 2013)

Podle ustanovení § 52 ZOK při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy podle Štenglové a Havla (2013, str. 139) přihlédne k „*porovnání*

s jednáním jiných osob v obdobném postavení, aniž by vyžadoval péči nadstandardní – spokojuje se s péčí rozumnou. Zákon tedy směřuje k objektivizaci standardní péče tak, aby bylo možné ex post srovnat konkrétní posuzované jednání s rozumným standardem. Vždy tedy bude záležet na předpokládaném standardu, nicméně modifikovaném okolnostmi případu.“

Důkazní břemeno nese ten člen orgánu obchodní korporace, u něhož je v soudním řízení posuzováno, zda jednal s péčí řádného hospodáře, ledaže soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat. (§ 52 odst. 2 ZOK) Ostatní společníci totiž většinou nemají k dispozici potřebné dokumenty a informace, které by nasvědčovali tomu, zda jednal člen orgánu v souladu s péčí řádného hospodáře nebo naopak. Proto zákon zakládá povinnost důkazního břemene na člena orgánu. *„Skutečnost, že člena orgánu tíží důkazní břemeno ohledně toho, zda jednal v souladu s požadavky péče řádného hospodáře, zakládá jeho procesní odpovědnost za skutečnost, že otázka, zda jednal v souladu s péčí řádného hospodáře, či nikoliv, byla v řízení prokázána.“* (Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil, a kol., 2014, str. 442) Nepředloží-li člen orgánu dostatečné důkazy, může soud nebo jiný rozhodující orgán shledat, že nejednal s péčí řádného hospodáře a odpovídá za újmu tím obchodní korporaci vzniklou.

Důsledky porušení péče řádného hospodáře

Podle Lasáka (2014), poruší-li člen orgánu povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, stíhají ho následující právní důsledky:

- povinnost hradit újmu z toho vzniklou,
- případná trestněprávní odpovědnost člena orgánu z důvodu porušování povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 trestního zákoníku),
- povinnost uhradit reflexní škodu na podílu společníkům nebo členům (§ 213 NOZ),
- povinnost vydat prospěch získaný od korporace při úpadku korporace na žádost insolvenčního správce (§ 62 ZOK),
- povinnost vydat prospěch získaný v důsledku porušení péče (§ 53 odst. 1 ZOK),
- dále může být diskvalifikován ve smyslu § 63 a násl. ZOK,
- a obecně ručí za dluhy věřitelům korporace, nebude-li újma uhrazena (§ 159 odst. 3 NOZ).

Ustanovení § 53 odst. 1 ZOK platí pro ty, kteří porušili povinnost péče řádného hospodáře a získali tak nějaký prospěch. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho povinná osoba obchodní korporaci v penězích. *„Vydáním prospěchu však nemusí být sanována veškerá újma vzniklá v důsledku porušení péče řádného hospodáře. Nad rámec získaného prospěchu je ten, kdo porušil uloženou péči řádného hospodáře, povinen vypořádat případnou újmu vzniklou z takového porušení podle úpravy náhrady majetkové a nemajetkové újmy v § 2894 a násl. NObčZ. (Štenglová, Havel, 2013, str. 141)*

Zákon přesně nestanovuje, co se rozumí prospěchem, který je člen orgánu povinen vydat. Podle Lasáka (2014) to mohou být peníze, věci, případně i jiné majetkové hodnoty. Přednost má reálné vydání prospěchu, který člen orgánu získal. Teprve tehdy, když to není možné, lze vydat prospěch vydáním peněžité náhrady. Pokud se na vzniku újmy podílelo více členů, nahradí ji společně a nerozdílně. V rakouském právu je upravena odpovědnost za porušení péče řádného hospodáře podobně. Podle zákona o společnosti s ručením omezeným (GmbH-Gesetz) je jednatel GmbH povinen při výkonu své jednatelské činnosti jednat s péčí řádného obchodníka. Podle § 25 odst. 2 tohoto zákona pak ti jednatelé, kteří tuto povinnost poruší, ručí společnosti rukou společnou a nerozdílnou za takto vzniklou škodu. (Gellis, Feil, 2009)

Z § 159 odst. 3 NOZ plyne, že nenahradí-li člen orgánu obchodní korporaci újmu, kterou jí způsobil porušením povinnosti při výkonu funkce, ačkoliv byl povinen ji nahradit, ručí jejím věřitelům za její dluhy v rozsahu, v jakém újmu nenahradil, pokud se věřitel plnění na obchodní korporaci nemůže domoci.

K ochraně společnosti před nekalým jednáním členů jejich orgánu je určen § 53 odst. 2 ZOK. Stanoví, že se nepřihlíží k právním jednáním obchodní korporace, které omezují odpovědnost členů jejich orgánů. Toto ustanovení se týká ujednání ve společenských smlouvách, stanovách, či smluv uzavřených za účelem omezení odpovědnosti.

Dále § 53 odst. 3 ZOK umožňuje upravit vztahy mezi obchodní korporací a členem orgánu dohodou, tzv. smlouvou o vypořádání újmy. Takový postup povede ke zjednodušení situace, neboť nesplní-li člen orgánu závazky plynoucí pro něj z dohody, lze se domáhat splnění závazku z ní, aniž by bylo třeba žalovat na náhradu vzniklé újmy a prokazovat předpoklady vzniku povinnosti hradit újmu. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk., 2013)

Pro účinnost smlouvy je potřeba souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků. Pokud soud prohlásí neplatnost usnesení, kterým nejvyšší orgán schválil smlouvu o vypořádání újmy, hledí se na ni jako na neplatnou.

3.6.2. Odpovědnost za porušení zákazu konkurence

Pro všechny členy statutárního orgánu platí zákaz konkurence. Poruší-li člen orgánu tuto povinnost, obchodní korporace má právo požadovat od něj vydání prospěchu z obchodu, při kterém porušil zákaz konkurence anebo může požadovat převedení tomu odpovídajících práv na korporaci. Totéž korporace může vyžadovat i po takové osobě, která nabyta z takového jednání nějaký prospěch či právo, pokud nejednala v dobré víře. Obchodní korporace tak musí učinit do tří měsíců ode dne, kdy se o této skutečnosti dozvěděla, nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy osoba zákaz konkurence porušila.

Porušení zákazu konkurence může být taktéž skutkovou podstatou trestného činu – *„zneužití informace a postavení v obchodním styku. Dopustí se ho ten, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch neoprávněně užije informaci dosud nikoli veřejně přístupnou, kterou získal při výkonu svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce a jejíž zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku, a uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na regulovaném trhu s investičními nástroji nebo na organizovaném trhu se zbožím. Od výše takto získané částky se pak odvíjí výše trestu. Nejvyšší možný trest je až 10 let odnětí svobody (za získaný prospěch 5 miliónů a více).“* (Doleček, 2014)

3.6.3. Odpovědnost statutárního orgánu za úpadek korporace

Jedny z největších změn můžeme nalézt v úpravě odpovědnosti statutárního orgánu za úpadek obchodní korporace. Nová právní úprava tak zpřísňuje podmínky odpovědnosti statutárního orgánu v případě, kdy jeho jednání vede k úpadku korporace. Odpovědný za úpadek je každý člen statutárního orgánu osobně a i svým majetkem.

Pokud člen statutárního orgánu neučiní vše potřebné k odvrácení insolvenčního řízení, ačkoli o hrozícím úpadku věděl, je povinen vydat na výzvu insolvenčnímu správci veškerý prospěch, který v souvislosti s výkonem funkce získal, a to za období 2 let zpětně od právní moci rozhodnutí o úpadku korporace. To se uplatní i na bývalé členy statutárního orgánu, jejichž výkon funkce přivedl korporaci k úpadku.

Dále může soud rozhodnout na návrh insolvenčního správce nebo věřitele, o tom, že člen nebo i bývalý člen statutárního orgánu ručí za splnění povinností korporace. Soud tak může učinit pouze v případě, když člen o hrozícím úpadku věděl nebo vědět měl a mohl, ale neučinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné k jeho odvrácení. (Kučera, 2014)

3.7. Zánik funkce člena statutárního orgánu

Funkce člena statutárního orgánu zaniká odstoupením, odvoláním nebo jeho smrtí. O právu na odstoupení z funkce pojednává předchozí kapitola (viz str. 22 – 23). Dále může funkce zaniknout na základě ztráty způsobilosti k výkonu funkce nebo uplynutím funkčního období. Podmínky výkonu funkce jsou vymezeny v předchozí kapitole (viz str. 13 – 14). Nejčastěji však funkce zaniká na základě dohody člena a orgánu, který jej zvolil, nebo jinak ustanovil. Nakonec nová právní úprava umožňuje vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce.

3.7.1. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce

Během výkonu funkce člena statutárního orgánu mohou vzniknout pochybnosti o jeho způsobilosti vykonávat tuto funkci. V ZOK § 63 až 69 jsou z tohoto důvodu upraveny podmínky pro vyloučení člena statutárního orgánu. „*Soud může rozhodnout o vyloučení člena, vyjde-li najevo, že člen orgánu v posledních 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře (§ 65), nebo svým jednáním způsobil úpadek obchodní korporace (§ 64 odst. 1), nebo v průběhu insolvenčního řízení přispěl ke snížení majetku upadnuvší obchodní korporace a poškození věřitelů (§ 64 odst. 2).*“ (Roub, 2014)

Řízení zahajuje soud, a to i bez návrhu a rozhoduje o vyloučení, pokud jsou splněny podmínky pro vyloučení člena. Pokud řízení nezahájí soud, může návrh na zahájení řízení podat každý, kdo na něm má důležitý zájem. Funkce člena zaniká pouze tehdy, rozhodne-li soud o vyloučení z funkce z důvodů uvedených v § 64 nebo 65. Ze zákona vyplývá, že rozhodnutí o vyloučení určité osoby zakládá další překážku výkonu funkce. Právní mocí rozhodnutí zaniká vyloučené osobě funkce člena statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích, v nichž tuto funkci doposud vykonávala a současně tato osoba nemůže být po dobu 3 let zvolena členem statutárního orgánu žádné obchodní korporace.

Pokud osoba, o jejímž vyloučení bylo pravomocně rozhodnuto, bude nadále vykonávat funkci člena orgánu, nebo pokud se nechá zvolit do funkce statutárního orgánu, ačkoli neuplynuly 3 roky od právní moci rozhodnutí, ručí za splnění všech povinností obchodní korporace, které v této době vznikly. Soud i bez návrhu rozhodne, že osobu, která porušila zákaz uložený jí v rozhodnutí o vyloučení, opětovně vylučuje až na 10 let (§ 67 odst. 1 ZOK). Tato lhůta začíná běžet od právní moci rozhodnutí o opětovném vyloučení.

4. Jednotlivé obchodní korporace a jejich statutární orgány

4.1. Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je osobní společností, zřízená více osobami, které se účastní na jejím podnikání, nebo na společné správě majetku. Podle Důvodové zprávy k ZOK (2012, str. 31) *„zůstává veřejná obchodní společnost i nadále zachována s právní subjektivitou, pouze její vymezení je uvedeno do teoreticky správné podoby, a tedy veřejná obchodní společnost je korporace alespoň dvou osob, které ručí za její dluhy solidárně celým svým majetkem.“* Veřejná obchodní společnost je právnickou osobou, zakládá se pouze společenskou smlouvou, jelikož zakladatelé musí být minimálně dvě osoby a společníky mohou být jak fyzické, tak právnické osoby.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci, kteří musejí splňovat základní požadavky podle § 46 ZOK (viz str. 13 – 14). Podle Alexandra, Hrabánka a Šilhána (2014, str. 754) si *„toto ustanovení musíme vykládat v kontextu § 44 odst. 4 ZOK, který byl vložen do textu zákona později, dle kterého statutárním orgánem nejsou „všichni“ společníci, nýbrž „každý“ ze společníků, to znamená, že za člena statutárního orgánu lze považovat každého ze společníků, kteří splňují předepsané parametry.“* Nejedná se tedy o kolektivní orgán a právně jednat za veřejnou obchodní společnost může každý z určených společníků samostatně. Společenská smlouva však může stanovit, že k zastupování společnosti je potřeba jednání více členů, popřípadě všech členů dohromady. Statutární orgán je do funkce povolán určením ve společenské smlouvě, případně přímo úpravou § 106 odst. 1 ZOK.

4.2. Komanditní společnost

Komanditní společnost je osobní společností. Vyznačuje se tím, že za závazky společnosti ručí pouze někteří společníci (komplementáři), a to neomezeně celým svým majetkem a ostatní společníci ručí za závazky společnosti omezeně (komanditisté), a to do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného do obchodního rejstříku. Komplementářům je svěřeno obchodní vedení společnosti. Komanditisté se tedy nepodílejí osobně na řízení společnosti, mají však povinnost vložit do společnosti určitý vklad. Společnost musí mít nejméně dva společníky, proto ji lze založit pouze

společenskou smlouvou. Komanditní společnost lze nově založit nejen za účelem podnikání, ale i za účelem správy vlastního majetku. Na komanditní společnost se použije především úprava veřejné obchodní společnosti dle § 19 ZOK.

Statutárním orgánem společnosti jsou všichni komplementáři, kteří splňují požadavky stanovené v § 46 ZOK, anebo pouze někteří z nich, určí-li tak společenská smlouva. Komplementářům, kteří jsou statutárním orgánem, náleží veškeré obchodní vedení a jednání za společnost. Komanditisté tedy nemají právo na jednání za společnost, takové jednání bude pouze jejich jednáním a mají pouze omezený vliv na řízení společnosti, působí v ní jako pasivní investoři. Postavení komplementáře jako statutárního orgánu plyne ze zákona, či ze společenské smlouvy, do funkce tedy není volen.

Zákon rozlišuje působnost svěřenou statutárnímu orgánu a působnost svěřenou všem společníkům (na rozdíl od v.o.s.). O záležitostech, které nepřísluší statutárnímu orgánu, rozhodují všichni společníci, když jsou všichni společníci nejvyšším orgánem. Rozhoduje tedy orgán společnosti, nevyžaduje se však souhlas všech. Odděleně hlasují komplementáři a komanditisté a vyžaduje se souhlas obou. (Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil, a kol., 2014)

4.3. Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je řazena mezi kapitálové společnosti. Nová právní úprava společnosti doznala řadu podstatných změn. Je definována jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. (§ 132 odst. 1 ZOK) V definici společnosti již nezaznává základní kapitál, jehož minimální výše se nově stanovuje na 1 Kč a již tedy není koncepčním prvkem společnosti. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk., 2013) Tato společnost je jedna z nejpoužívanějších forem obchodních společností, především pro drobné a střední podnikání. Společníky mohou být jak právnické, tak fyzické osoby a není již omezen jejich počet. Společnost může být založena i jen jediným společníkem. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada a kontrolním orgánem je dozorčí rada.

Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Jednatel společnosti může být fyzická i právnická osoba, a to buď společník, nebo i osoba stojící mimo společnost. Nově zákon umožňuje, aby jednatele tvořili kolektivní orgán, pokud tak stanoví společenská smlouva. Pokud jednatele tvoří kolektivní orgán, rozhodují ve sboru, tedy většinou hlasů přítomných jednatelů, zakladatelské právní jednání může určit vyšší počet, přičemž každý z nich má jeden hlas. Jednatel má právo a povinnost účastnit se jednání kolektivního orgánu jednatelů. Funkci vykonává jednatel osobně, může však zmocnit i jiného jednatele, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval. Z jednání se pořizují zápisy o průběhu jednání a o rozhodnutích, které podepisuje předsedající jednatel a zapisovatel a přikládá se prezenční listina, ze které musí být patrné, jak který z jednatelů hlasoval. Ve společenské smlouvě může být určeno, že jednatele tvořící kolektivní orgán, jehož počet členů neklesl pod polovinu, mohou jmenovat náhradní jednatele do příštího zasedání valné hromady. Uvolněná místa mohou zaplnit i náhradníci, a to ve stanoveném pořadí a podle úpravy ve společenské smlouvě. (Lasák, Pokorná, Čáp, Doležil, a kol., 2014)

Jednatel je výkonným orgánem, přísluší mu obchodní vedení společnosti a dále podle § 196 ZOK vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a na žádost informuje společníky o věcech společnosti. Pokud netvoří kolektivní orgán, nemohou ve věcech obchodního vedení rozhodovat sami, ale pouze většinově. Podle § 195 odst. 2 ZOK je komukoliv zakázáno zasahovat do oblasti obchodního vedení společnosti. Zákon tak vyjadřuje jednatelům vysokou míru nezávislosti při výkonu obchodního vedení. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk., 2013) V případě vedení evidence a účetnictví nemusejí tyto činnosti jednatele vykonávat osobně, ale mohou je svěřit kvalifikované osobě, za jejíž výběr budou zodpovídat.

Podle § 197 ZOK má jednatel také povinnost vyhotovit úplné znění společenské smlouvy a uložit je do sbírky listin obchodního rejstříku v případě, že dojde ke změně společenské smlouvy na základě jakékoliv právní skutečnosti.

Funkce jednatele může zaniknout smrtí, odstoupením z funkce, odvoláním, uplynutím funkčního období a ztrátou předpokladů pro výkon funkce. V případě všech je nutné, aby valná hromada zvolila do jednoho měsíce nového jednatele podle § 198 odst. 1 ZOK. Dále podle § 198 odst. 2 ZOK je možné v případě zániku právnické osoby s právním nástupcem, aby se právní nástupce stal jednatelem, aniž by musel být

do funkce zvolen. Pokud společnost nezvolí nového jednatele v zákonem stanovené lhůtě, jmenuje jednatele soud, a to na návrh osoby, která na tom má právní zájem. Soud jmenuje tohoto jednatele na dobu, než bude řádně zvolen nový jednatel, jinak ji může i bez návrhu zrušit a nařídit její likvidaci (§ 198 odst. 3 ZOK).

Pro všechny jednatele platí zákaz konkurence. Z § 199 odst. 3 plyne, že pro činnost jednatele mohou společníci ve společenské smlouvě sjednat ještě další zpřísnující opatření.

4.4. Akciová společnost

Akciová společnost je typickou kapitálovou společností. Nový zákon přináší do úpravy společnosti řadu změn. Podle § 243 odst. 1 ZOK je akciovou společností společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Společníci (akcionáři) se na společnosti podílejí poskytnutým kapitálem, avšak za trvání společnosti neručí za její dluhy, a to ani do výše svého nesplaceného vkladu. Akcionáři se nemohou účastnit na obchodním vedení společnosti, svůj vliv mohou vykonávat pouze prostřednictvím valné hromady. Akcionáři mohou mít i více podílů na základním kapitálu společnosti, na rozdíl od osobních společností. Společnost má nově možnost volby systému vnitřní organizace, a to na dualistickou strukturu, která je tvořena představenstvem a dozorčí radou nebo monistickou strukturu, která je založena na správě jediným orgánem, a to správní radou doplněnou o statutárního ředitele.

Statutárním orgánem v dualistickém systému akciové společnosti je představenstvo. Členy představenstva volí a odvolává valná hromada, a to prostou většinou hlasů přítomných akcionářů, může však i dozorčí rada, určí-li tak stanovy. Představenstvu přísluší obchodní vedení společnosti. (§ 435 odst. 2 ZOK) Platí i zde zákaz komukoliv zasahovat do obchodního vedení společnosti. Oproti předchozí úpravě jsou tyto zásahy připuštěny tehdy, požádá-li o to samo představenstvo. (Důvodová zpráva k ZOK, 2012) Představenstvu náleží také zajišťování řádného vedení účetnictví, náleží mu působnost ve vztahu k účetním závěrkám, předkládá návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty nebo také svolává valnou hromadu. Ustanovení § 436 odst. 1 ZOK zajišťuje seznámení všech akcionářů s výsledky hospodaření společnosti, a to prostřednictvím účetní závěrky zveřejněné 30 dnů před jejím schvalováním valnou hromadou. Představenstvo

také vypracovává a uveřejňuje zprávu o podnikatelské činnosti a stavu majetku společnosti.

Představenstvo má 3 členy, stanovy mohou určit i jiný počet. Zákon tak nově dovoluje i jednočlenné představenstvo ve společnosti s více než jedním akcionářem. Představenstvo si volí a odvolává svého předsedu, a také si mohou zvolit i místopředsedu. ZOK však funkci místopředsedy neupravuje a tuto funkci, je-li to potřebné, mohou zřídit stanovy. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013) Délka funkčního období pro každého člena představenstva je 1 rok, není-li stanovena délka ve stanovách či ve smlouvě o výkonu funkce.

Představenstvo rozhoduje hlasováním a nově pro přijetí rozhodnutí je třeba většina hlasů přítomných členů, ne všech členů jako v předchozí úpravě. Každý z členů má 1 hlas. Účast na jednáních představenstva je právem a povinností jeho členů. O průběhu jednání a rozhodnutích se pořizují zápisy podepsané předsedajícím a zapisovatelem a přílohou je seznam přítomných. V zápisu se uvede hlasování jednotlivých členů.

Statutární orgán v monistickém systému akciové společnosti je statutární ředitel, kterého jmenuje správní rada. „*V monistickém systému jsou řízení i kontrola svěřeny jedinému orgánu, a to správní radě, kterou volí valná hromada a k určitému oddělení obou funkcí dochází při dělbě povinností mezi členy správní rady.*“ (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk, 2013, str. 601) Statutárnímu řediteli přísluší obchodní vedení společnosti, je však povinen řídit se jeho základním zaměřením určeným správní radou. Základním zaměřením se rozumí podle Štenglové (2013, str. 721) „*vytyčení základních, především střednědobých cílů, z dlouhodobých jen těch, které nevyžadují přibrání strategického partnera či změnu struktury podniku společnosti, ty patří do působnosti valné hromady.*“ Statutární ředitel je orgánem individuálním a jedná za společnost vždy samostatně. Může to být pouze fyzická osoba splňující podmínky podle § 46 ZOK a může to být i předseda správní rady.

4.5. Družstvo

Družstvo je podle § 552 odst. 1 ZOK společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. Počet členů se snižuje na 3, přičemž se nerozlišuje, zda jde

o právnické či fyzické osoby. Každý člen je povinen vložit základní členský vklad. Zřizuje se členská schůze, která je nejvyšším orgánem družstva a kontrolní komise.

Statutárním orgánem družstva je představenstvo. Nová právní úprava přejímá úpravu představenstva téměř beze změn. Představenstvo družstva je kolektivním výkonným orgánem družstva. Přísluší mu obchodní vedení a je povinno plnit usnesení členské schůze, kromě usnesení, které jsou v rozporu s právními předpisy. Představenstvo zodpovídá členské schůzi při plnění jejího usnesení, ale i při plnění své jiné působnosti. Má povinnost zajistit řádné vedení účetnictví, dále předkládá členské schůzi ke schválení účetní závěrku, a také návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty. (Štenglová, Havel, Cileček, Kuhn, & Šuk., 2013) Představenstvo je voleným orgánem, který má minimálně 3 členy. Ze svých členů volí předsedu a místopředsedu. Jejich postavení a pravomoci nejsou v zákoně nijak konkretizovány. Představenstvo rozhoduje většinou hlasů všech svých členů, stanovy mohou určit vyšší počet. (§ 708 odst. 3 ZOK) Členem představenstva může být jen člen družstva a může to být i právnická osoba. O průběhu jednání a o rozhodnutích představenstva se pořizuje zápis.

5. Ostatní právnické osoby a jejich statutární orgány

5.1. Spolek

Spolek je účelově univerzální společenství osob charakterizované jejich společným zájmem. NOZ řadí spolek mezi korporace. Charakteristickými znaky jsou *„samospráva, dobrovolnost členství, oddělení majetkových sfér spolku a jeho členů s vyloučením zákonného ručení členů spolku za spolkové dluhy a spolkovou činností jako hlavní činností spolku.“* (Důvodová zpráva k NOZ, 2012, str. 84) Dále také existence společného zájmu zakladatelů, který i činností společně naplňují. Spolek je vytvořen z vůle alespoň tří osob a nahrazuje dřívější zákonný termín občanské sdružení. (Svejkovský, Deverová a kol., 2013)

Podle Důvodové zprávy k NOZ (2012) je vnitřní organizace spolku především jeho věcí. Podle § 243 NOZ jsou orgány spolku statutární orgán a nejvyšší orgán a další, které si určí ve stanovách. Stanovy určí, jaký má statutární orgán, jak se tento orgán utváří a jak spolek zastupuje a zda bude kolektivní či individuální. Orgány si mohou pojmenovat libovolně, a to tak, aby nevzbuzovaly klamný dojem o jejich povaze. Podle Důvodové zprávy k NOZ (2012) se pro zákonné označení kolektivního statutárního orgánu navrhuje označení „výbor“ a pro individuální orgán název „předseda“. Pokud stanovy neurčí jinak, statutární orgán volí a odvolává nejvyšší orgán. (§ 244 NOZ)

5.2. Fundace

Fundace je souhrnným označením pro právnické osoby fondového typu. NOZ považuje za fundace nadace a nadační fondy. Fundace jsou sdružení na majetkovém základu, jejichž činnost se váže na účel, pro který byla zřízena. Od ostatních typů právnických osob se liší tím, že jejich základem je právě majetek. (Svejkovský, Deverová a kol., 2013)

5.2.1. Nadace

Nadace mohou být zakládány k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný nebo i dobročinný. Podle Svejkovského a Deverové (2013, str. 313) je veřejně prospěšnou právnickou osobou ta, *„jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní*

činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“ Dobročinný účel se může omezovat na omezený okruh osob.

Statutárním orgán nadace je správní rada, která musí mít nejméně tři členy. Dalšími orgány je členská schůze a dozorčí rada. V nadační listině se uvede způsob, jak členové správní rady za nadaci jednají. Členem správní rady nemohou být členové dozorčí rady nadace, osoby, které jsou v pracovním poměru vůči nadaci a osoby, které nejsou ve vztahu k účelu nadace bezúhonné. Funkční období je pětileté a mohou se volit opakovaně, pokud nadační listina neurčí jinak. Správní rada své členy volí a odvolává sama. Člen může být ze své funkce odvolán buď odvoláním uvnitř nadace, nebo rozhodnutím soudu. Důvodem podle § 366 NOZ je pokud závažně nebo opakovaně porušil nadační listinu nebo statut, nebo pokud porušil zákon způsobem narušujícím pověst nadace. Pokud členství zanikne, musí správní rada zvolit nového člena do tří měsíců.

5.2.2. Nadační fond

Nadační fond se od nadace liší tím, že není zakládán k trvalému účelu a může tedy zcela spotřebovat veškerý svůj majetek a jistinu. (Svejkovský, Deverová a kol., 2013) Účel nadačního fondu může být společensky nebo hospodářsky užitečný. Zakládá se zakladatelskou listinou nebo pořízením pro případ smrti. Pořízením pro případ smrti jsou závět', dědická smlouva nebo dovětek. Statutárním orgánem je správní rada. V zakladatelském právním jednání se určí členové správní rady, a jak za nadační fond jednají. V případě zakládání fondu pro případ smrti, neurčí-li sám zakladatel členy správní rady, jmenuje je vykonavatel závěti, nebo soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem. (§ 396 odst. 2 NOZ)

5.3. Ústav

Ústav je právnickou osobou, která v nové právní úpravě nahrazuje obecně prospěšnou společnost. Jedná se zpravidla o sdružení činností a majetku. Jeho účelem je realizace dlouhodobé činnosti prospěšného charakteru se zaměřením společenským nebo hospodářským. (Švestka, Dvořák, Fiala a kol, 2014) Činnost je užitečná těm, kdo služby ústavu využívají, tzv. destínatáři. Ústavy mohou být soukromoprávní i veřejnoprávní.

Od korporací se liší tím, že není zakládán na členském principu. Zakládá se zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zapisuje se do veřejného rejstříku. Statutárním orgánem je ředitel a nejvyšším orgánem je správní rada. Ředitel se zapisuje do veřejného rejstříku, není však uváděn v zakladatelském právním jednání. Jedná se o jednočlenný statutární orgán, který je odpovědný správní radě. Ředitele volí a odvolává správní rada a nesmí jím být osoba odsouzená za úmyslný trestný čin a nesmí být členem ostatních orgánů ústavu. Zákon umožňuje zvolit i jiné označení pro statutární orgán místo ředitele. Ředitel má určitým způsobem omezenou působnost zákonem, a to podle § 412 NOZ, v němž je uveden minimální rozsah právního jednání, k němuž musí dát předchozí souhlas správní rada. (Svejkovský, Deverová a kol., 2013)

6. Cíle a metodika

Cílem práce je analýza právní úpravy týkající se právního postavení statutárních orgánů, kterou přináší nový zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a provedení výzkumu o povědomí obchodních korporací o změnách v legislativě týkající se především právního postavení statutárních orgánů.

První kapitola teoretické části mé práce se stručně věnuje rekodifikaci soukromého práva. Ve druhé kapitole je uvedeno základní rozdělení právnických osob podle nové právní úpravy a obecně se zde již konkrétně věnuji obchodním korporacím a jejím orgánům. Třetí kapitola obsahuje vymezení základních aspektů právního postavení statutárních orgánů, od vzniku jejich funkce, podmínek k výkonu funkce a smlouvy o výkonu funkce, přes práva, povinnosti a odpovědnost jejich členů, až po vyloučení a zánik jejich funkce. Obsahuje také porovnání s předchozí právní úpravou. Poslední kapitoly teoretické části se věnují statutárním orgánům v jednotlivých typech obchodních korporací a v ostatních právnických osobách.

Praktická část mé práce je obsažena v sedmé kapitole. Jejím hlavním cílem je tedy provedení marketingového výzkumu týkající se povědomí obchodních korporací o změnách v právní úpravě.

Pro dosažení tohoto cíle bakalářské práce jsem použila jako výzkumnou metodu dotazníkové šetření. Dotazník obsahuje 17 otázek, jejichž většina je otázek uzavřených. Snažila jsem se sestavit dotazník tak, aby byl co nejjednodušší a aby společností nečinił žádné problémy, především ohledně času potřebného k vyplnění.

Respondenty byly obchodní korporace působící v České republice. Společnosti byly vybírány náhodně a byly kontaktovány elektronickou formou, a to e-mailem.

Dotazníky byly rozeslány do celkem 900 společností. Některé společnosti vrátily dotazníky nevyplněné s tím, že nemají povoleno poskytovat jakékoli interní informace. Některé zase uvedly, že nemají dostatek času, nebo potřebné zaměstnance k řešení takovýchto dotazů. Dále také vrátily nevyplněné dotazníky společnosti, jejichž právní otázky řeší externí právnická firma. Z celkového počtu rozeslaných dotazníků se vrátilo 52 správně vyplněných, a tudíž použitelných dotazníků. Návratnost byla tedy velmi nízká, pouhých 5,7 %.

Získané dotazníky byly následně použity pro analýzu. Výsledky jsem zpracovala a vyhodnotila v programu MS Excel. Následně pak byly interpretovány výsledky výzkumu a na jejich základě jsem potvrdila, či vyvrátila stanovené hypotézy.

6.1. Hypotézy

V hypotézách jsem hledala odpovědi na otázky, zda společnosti jsou spokojeny, jak je nová právní úprava sestavena a zda ji hodnotí jako přehlednější. Dále se také zajímám, zda pro ně bylo obtížné vyznat se v této nové podobě právní úpravy a zda se podřídily nové úpravě jako celku. Nakonec jsem hledala odpovědi na otázky, zda jsou společnostem známy všechny změny v právním postavení statutárních orgánů.

- 1) Více jak polovina dotazovaných společností je nespokojena s novou podobou právní úpravy.
- 2) Více jak 75 % dotazovaných společností se zcela podřídilo nové právní úpravě.
- 3) Pro více než 75 % dotazovaných společností bylo obtížné vyznat se ve změnách, které nová právní úprava přinesla.
- 4) O změnách v právním postavení statutárních orgánů je dobře informováno více jak 75 % dotazovaných společností.
- 5) Zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů vnímá více jak 50 % společností jako nesprávnou.

7. Praktická část

Praktickou částí mé práce je provedení výzkumu o povědomí obchodních korporací o změnách v legislativě. Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření. Kompletní dotazník naleznete v příloze této bakalářské práce.

Oslovila jsem 900 společností, jimž jsem poslala dotazník elektronickou formou, konkrétně e-mailem. Společnosti byly vybírány náhodně a zahrnovaly všechny typy obchodních korporací. Společnostem jsem položila 17 otázek. Odpovědělo celkem 52 společností. Nejvíce odpovídaly společnosti s ručením omezeným, celkem jich tedy odpovědělo 34, a také akciových společností, konkrétně 15 společností. Dále se mi podařilo získat 2 vyplněné dotazníky od komanditních společností a 1 dotazník od družstva.

7.1. Analýza dat – povědomí o změnách v legislativě

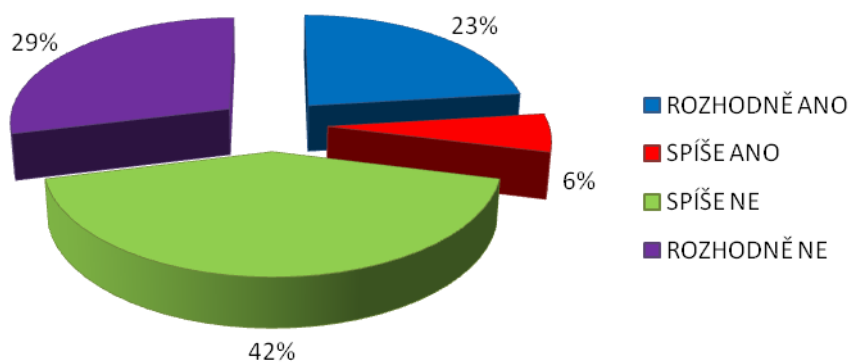
První část dotazníkového šetření se týká celkové rekodifikace soukromého práva z roku 2014, kde především zjišťuji, zda jsou společnosti spokojeny s novou právní úpravou a zda pro ně bylo obtížné přizpůsobit se změnám, které přinesla. Ve druhé části dotazníku se zajímám o povědomí společností o změnách v právním postavení statutárních orgánů. Konkrétně jsem se zajímala o obecném povědomí o změnách, dále pak o povědomí o zvýšené odpovědnosti, zákazu konkurence a změnách v odměňování.

Otázka č. 1: V roce 2014 nabyl účinnosti Nový občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. Uvítali jste tuto změnu právní úpravy ve Vaší společnosti?

První otázka byla zvolena tak, aby zjistila, zda vůbec společnosti podporovaly změnu právní úpravy. Z 52 respondentů odpovědělo 12 (23,1 %) společností, že rozhodně uvítaly změnu právní úpravy v jejich společnosti a pouze 3 (5,8 %) z dotázaných odpovědělo, že spíše uvítaly tuto změnu. Naopak 22 (42,3 %) společností uvedlo, že spíše změny neuvítaly a 15 (28,9 %) společností naprosto neuvítaly změnu právní úpravy. Důsledek nespokojenosti s přicházející změnou můžeme spatřovat právě v povinnostech, které pro společnosti nastaly po účinnosti nové právní úpravy. Společnosti musely především přizpůsobit své zakladatelské dokumenty a smlouvy

o výkonu funkce a samozřejmě tyto změny znamenaly i určité mimořádné výdaje. Grafické znázornění je zpracováno níže.

Graf 1: V roce 2014 nabyly účinnosti Nový občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. Uvítali jste tuto změnu právní úpravy ve Vaší společnosti?

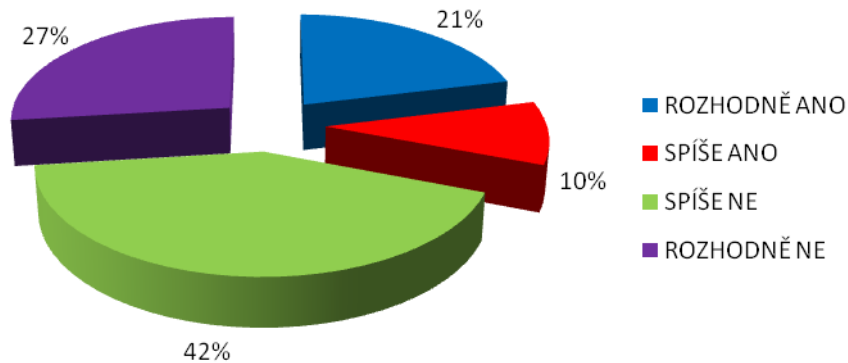
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2: V rámci rekonstrukce bylo rozhodnuto o zrušení Obchodního zákoníku a jeho integrace do Nového občanského zákoníku a Zákona o obchodních korporacích. Jste spokojeni s touto novou podobou právní úpravy?

Ve druhé otázce jsem zjišťovala, zda jsou společnosti spokojeny s novou podobou právní úpravy. Tato nová úprava odstraňuje dvoukolejnost předchozí úpravy, kdy nebylo vždy jasné, jakým zákoníkem se mají řídit určité právní vztahy. Nově byl tedy zrušen Obchodní zákoník, kdy jeho část byla přenesena do NOZ a pouze pro úpravu obchodních korporací byl vytvořen nový zvláštní zákon o obchodních korporacích. Z 52 dotazovaných je pouze 11 (21,2 %) společností naprosto spokojených s touto novou podobou právní úpravy. Dále 5 (9,6 %) společností uvedlo, že jsou spíše spokojeny s novou podobou. Na druhou stranu 22 (42,3%) společností je spíše nespokojených s touto podobou a 14 (26,9%) společností uvedlo, že jsou absolutně nespokojeny. Nespokojenost s touto podobou může plynout z ustanovení, že pokud se společnosti

zcela nepodřídí nové úpravě, platí pro ně i nadále některá ustanovení předchozího Obchodního zákoníku, tudíž v orientaci, kdy se jakým zákoníkem mají řídit, mohou mít ještě větší zmatek. Odpovědi jsou graficky znázorněny níže.

Graf 2: Jste spokojeni s novou podobou právní úpravy?

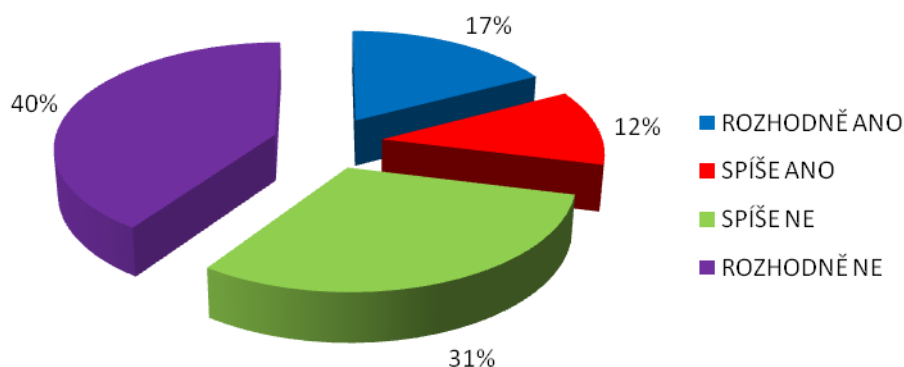

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 3: Myslíte, že je nová právní úprava přehlednější než předchozí právní úprava?

Ve třetí otázce jsem se dále dotazovala k nové podobě právní úpravy, konkrétně zda ji společnosti hodnotí jako přehlednější než předchozí úpravu. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností si 9 (17,3 %) myslí, že nová právní úprava je přehlednější než předchozí a 6 (11,5 %) společností ji považuje za spíše přehlednější. Naopak 16 (30,8 %) společností si myslí, že nová úprava je spíše méně přehledná a 21 (40,4 %) uvedlo, že absolutně není přehlednější. Níže je zjištění graficky znázorněno.

Graf 3: Myslíte si, že je nová právní úprava přehlednější než předchozí právní úprava?

Zdroj: vlastní zpracování

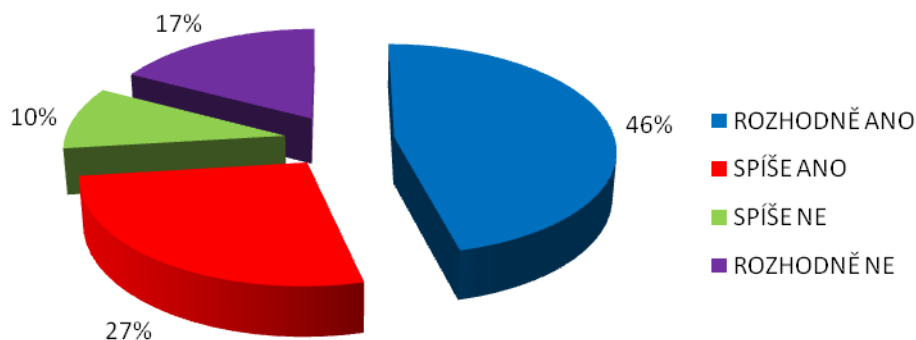
Otázka č. 4: Bylo pro Vaši společnost obtížné vyznat se ve změnách, které s sebou nová právní úprava přinesla?

Nová právní úprava přináší podstatné změny, jak v oblasti právního postavení statutárních orgánů, tak i v jiných oblastech. V této otázce jsem se dotazovala, zda bylo pro společnosti obtížné orientovat se ve všech změnách a povinnostech, které nová právní úprava přinesla. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností odpovědělo 24 (46,2 %) společností, že pro ně bylo obtížné vyznat se v těchto změnách, které přinesla nová právní úprava. Dále 14 (26,9 %) společností uvedlo, že orientovat se ve změnách pro ně bylo spíše obtížné. Naopak pro 5 (9,6 %) společností spíše nebylo obtížné vyznat se ve změnách a pro 9 (17,3 %) společností vůbec ne. Níže je grafické znázornění odpovědí.

V souvislosti s tímto problémem jsem získala názor od pracovnice v jedné nejmenované společnosti, podle které je úprava velmi komplikovaná a složitá a jsou v ní používány mnohdy i archaické výrazy, které působí potíže s výkladem laické veřejnosti. Dle jejího názoru je úprava vedena snahou, aby se obyčejní lidé (myšleno neprávnicki) již vůbec v záležitostech, které upravuje, nevyznali. Při dřívější úpravě bylo možné, aby si laici alespoň některé záležitosti mohli vyřešit sami. Nyní to ale, dle jejího názoru, nebude

téměř vůbec možné. Právníkům tak tato situace přinese mnoho nových klientů, kteří se na ně dříve nemuseli obracet.

Graf 4: Bylo pro Vaši společnost obtížné vyznat se ve změnách, které s sebou nová právní úprava přinesla?

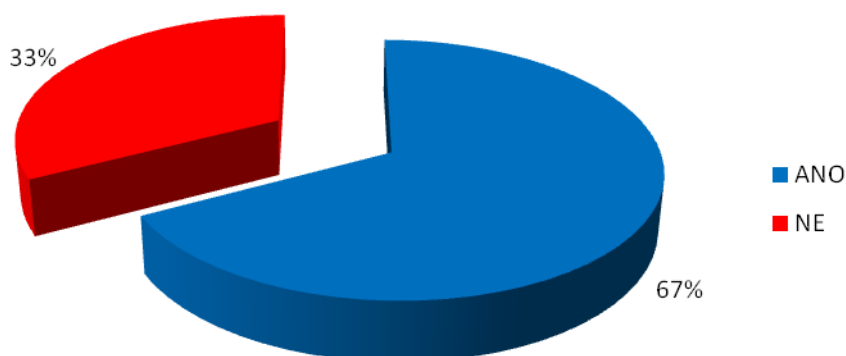

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5: Zúčastnila se Vaše společnost nějakého školení ohledně nové právní úpravy?

Předchozí otázku jsem dále doplnila o zjištění, zda se společnosti zúčastnily nějakého školení, aby znaly všechny podstatné změny nové právní úpravy, a tedy aby pro ně nebylo tak obtížné přizpůsobit se všem změnám. Pro společnosti bylo velmi důležité, aby byly informovány o všech změnách. Zákon totiž stanovuje, že pokud společnost nepřizpůsobí své zakladatelské dokumenty a smlouvy o výkonu funkce členů jejich orgánů, které jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními ZOK (tedy takových, od kterých se nelze odchýlit) nové právní úpravě, může jí hrozit až soudní zrušení. Z celkového počtu 52 respondentů se 35 (67,3 %) společností zúčastnilo školení o nové právní úpravě a 17 (32,7 %) společností nezúčastnilo. Odpovědi jsou níže graficky znázorněny.

Graf 5: Zúčastnila se Vaše společnost nějakého školení ohledně nové právní úpravy?

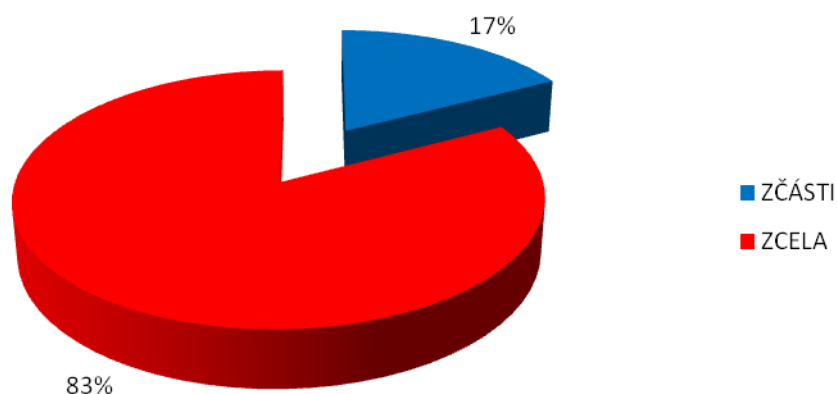
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 6: Podřídili jste Vaši společnost nové právní úpravě zcela, nebo jen zčásti?

Přijetím zákona o obchodních korporacích obchodní společnosti podléhají dvojímu právnímu režimu, a to obchodnímu zákoníku a zákonu o obchodních korporacích. Pro společnosti, které vznikly před 1. 1. 2014 však může být tento režim velmi nepřehledný, protože není vždy jasné, do jaké míry se která právní úprava použije. Proto zde zákon umožňuje podřídít se nové právní úpravě ZOK úplně jako celku. V případě, že se společnost ZOK zcela nepodřídí, bude se pak v otázkách práv a povinností společníků řídit ustanoveními dosavadního obchodního zákoníku, která neodporují donucujícím ustanovením ZOK a v ostatních věcech novou právní úpravou.

Z 52 dotazovaných společností se zcela podřídilo nové právní úpravě 43 (82,7 %) společností a 9 (17,3 %) společností se nepodřídilo. Níže se nachází grafické znázornění odpovědí.

Graf 6: Podřídili jste Vaší společnost nové právní úpravě zcela, nebo jen zčásti?

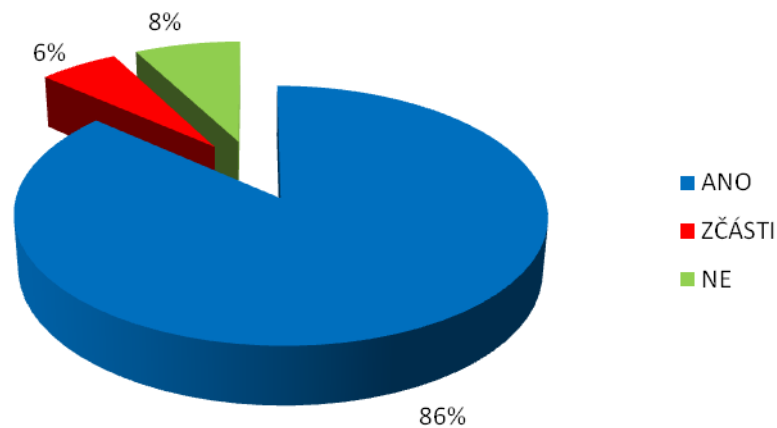

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 7: Jsou Vám známy změny v postavení statutárních orgánů v nové právní úpravě?

Další otázka byla směřována na obecnou známost změn v postavení statutárních orgánů. Na tuto otázku z 52 dotazovaných společností odpovědělo 45 (86,5 %) společností, že jsou zcela obeznámeny se všemi změnami, které nová právní úprava v postavení statutárních orgánů přináší. Dále pouze 3 (5,8 %) společnosti uvedly, že jsou o změnách informovány jen zčásti. A nakonec pouhé 4 (7,7 %) společnosti odpověděly, že vůbec neznají změny v postavení statutárních orgánů. Odpovědi jsou graficky znázorněny níže.

Graf 7: Jsou Vám známy změny v postavení statutárních orgánů v nové úpravě?

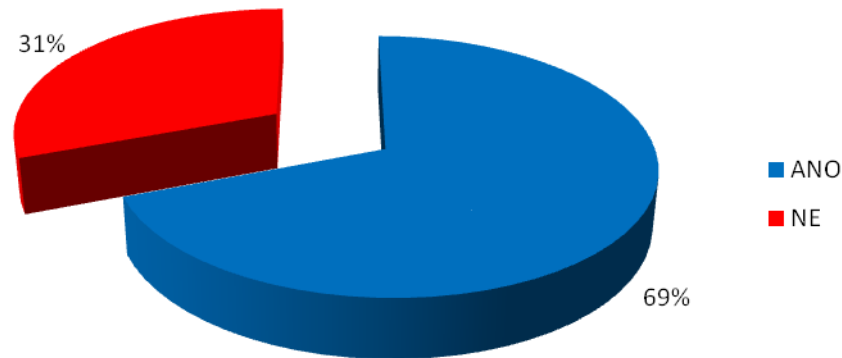

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 8: Nová právní úprava výrazně uvolňuje pravidla zákazu konkurence. Je Vám tato změna známa?

Dále jsem se dotazovala na povědomí o konkrétních změnách v právním postavení statutárních orgánů. V této otázce tedy konkrétně na pravidla zákazu konkurence. Podle nové právní úpravy zákaz konkurence pro statutární orgány stále platí, ale lze ho již vyloučit úplně, a to svolením všech společníků. Není tedy již formulován jako kogentní zákaz. Z 52 dotazovaných společností odpovědělo 36 (69,2 %) společností, že tuto změnu znají. Naopak 16 (30,8 %) společností uvedlo, že jim tato změna není známa, a to i navzdory předchozí otázce, kdy uvedly, že jsou zcela obeznámeny se všemi změnami ohledně právního postavení statutárních orgánů. Níže jsou graficky znázorněny odpovědi.

Graf 8: Nová právní úprava výrazně uvolňuje pravidla zákazu konkurence. Je Vám tato změna známa?

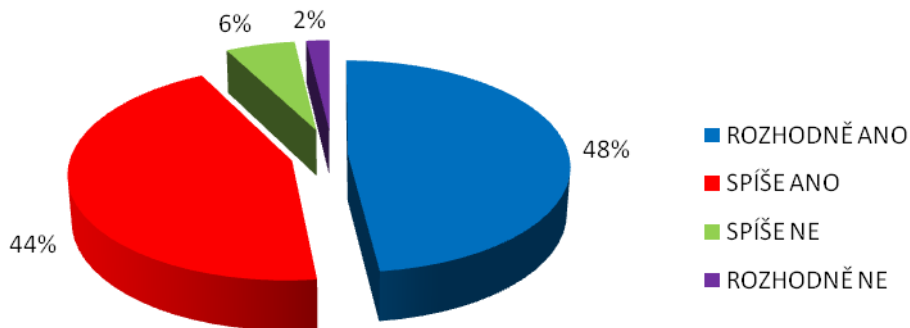

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 9: Zákon o obchodních korporacích zvyšuje odpovědnost statutárních orgánů. Myslíte si, že je to správně?

Další otázkou jsem se dotazovala na povědomí o zvýšené odpovědnosti statutárních orgánů, konkrétně zda společnosti považují tuto změnu za vhodnou. Odpovědnost členů statutárních orgánů obchodních korporací za řádný výkon funkce je přísnější oproti předchozí právní úpravě. Nejvýznamněji se projevuje v situaci, kdy je společnost v úpadku. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností odpovědělo 25 (48,1 %) společností, že tuto změnu považují určitě za správnou a 23 (44,2 %) společností ji považují spíše za správnou. Naopak pouze 3 (5,8 %) společnosti uvedly, že zvýšenou odpovědnost spíše nepovažují za správnou a pouze 1 (1,9 %) společnost ji nepovažuje vůbec za správnou.

Graf 9: Zákon o obchodních korporacích zvyšuje odpovědnost statutárních orgánů. Myslíte si, že je to správně?

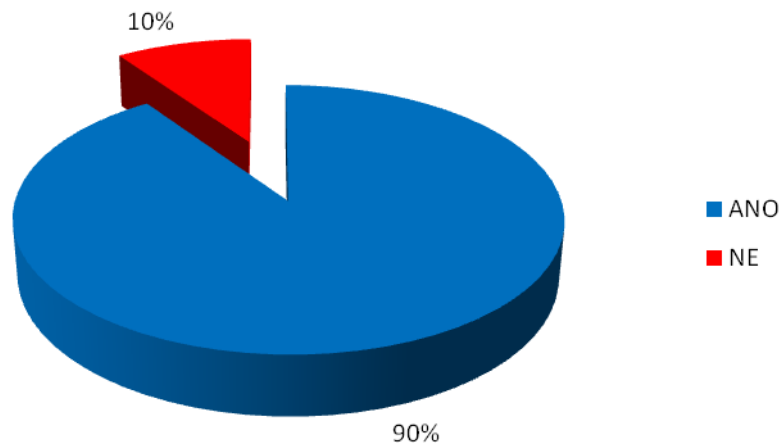

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10: Zpřísnění odpovědnosti se týká i odpovědnosti za jednání statutárních orgánů v případě úpadku korporace, kdy je každý člen odpovědný osobně a i svým majetkem. Je Vám tato změna známa?

Dále jsem se dotazovala, zda jsou společnosti informovány o odpovědnosti za jednání statutárních orgánů v případě úpadku korporace. Pokud člen statutárního orgánu svým neodborným výkonem přivede společnost k úpadku, je pak odpovědný osobně, a to i svým vlastním majetkem. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností uvedlo 47 (90,4 %) společností, že jsou obeznámeny se zpřísněním odpovědnosti a pouze 5 (9,6 %) společností o této změně není informováno. Odpovědi jsou graficky znázorněny níže.

Graf 10: Zpřísnění odpovědnosti se týká i odpovědnosti za jednání statutárních orgánů v případě úpadku korporace, kdy je každý člen odpovědný osobně a i svým majetkem. Je Vám tato změna známa?

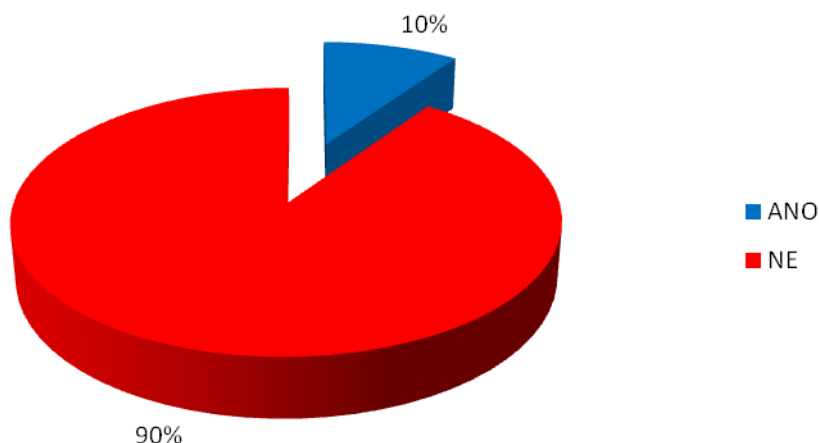

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 11: Způsobilo zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů zvýšení odměn členům statutárního orgánu ve Vaší společnosti?

V případě zvýšené odpovědnosti jsem se také dotazovala, zda způsobilo zvýšení odměn členům statutárního orgánu v konkrétní dotazované společnosti. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností uvedlo pouze 5 (9,6 %) společností, že zvýšily odměny statutárnímu orgánu a v případě ostatních 47 (90,4 %) společností zvýšení odpovědnosti nemělo za důsledek zvýšení odměn členům statutárního orgánu. Grafické znázornění odpovědí je uvedeno níže.

Graf 11: Způsobilo zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů zvýšení odměn členům statutárního orgánu ve Vaší společnosti?

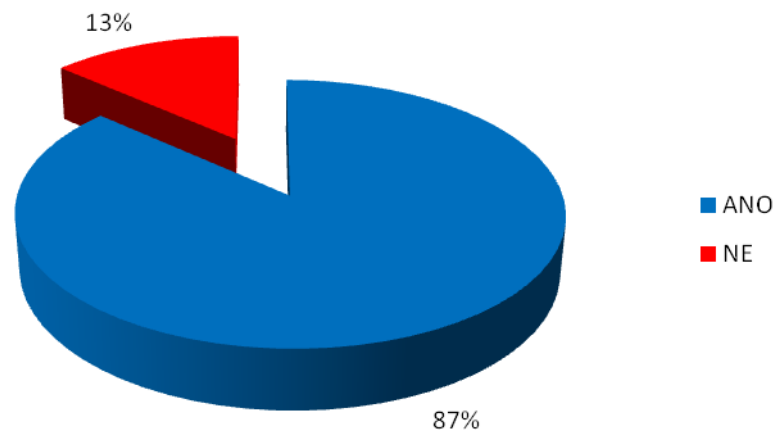

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 12: Nová právní úprava se dotýká také odměňování členů orgánů, kdy ve smlouvě o výkonu funkce musí být vymezeny veškeré odměny, jinak je výkon funkce bezplatný. Je Vám tato změna známa?

Nakonec jsem se dotazovala, zda jsou společnosti obeznámeny se změnou v odměňování členů statutárních orgánů. Z ustanovení nové právní úpravy vyplývá, že pokud společnosti nepřizpůsobily ujednání smluv o výkonu funkce a odměně členů statutárního orgánu nové právní úpravě, tak ze zákona platí, že je výkon funkce bezplatný. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností uvedlo 45 (86,5 %) společností, že tuto změnu znají. Naopak 7 (13,5 %) společností odpovědělo, že s touto změnou obeznámeny nejsou. Odpovědi jsou graficky znázorněny níže.

Graf 12: Nová právní úprava se dotýká také odměňování členů orgánů, kdy ve smlouvě o výkonu funkce musí být vymezeny veškeré odměny, jinak je výkon funkce bezplatný. Je Vám tato změna známa?

Zdroj: vlastní zpracování

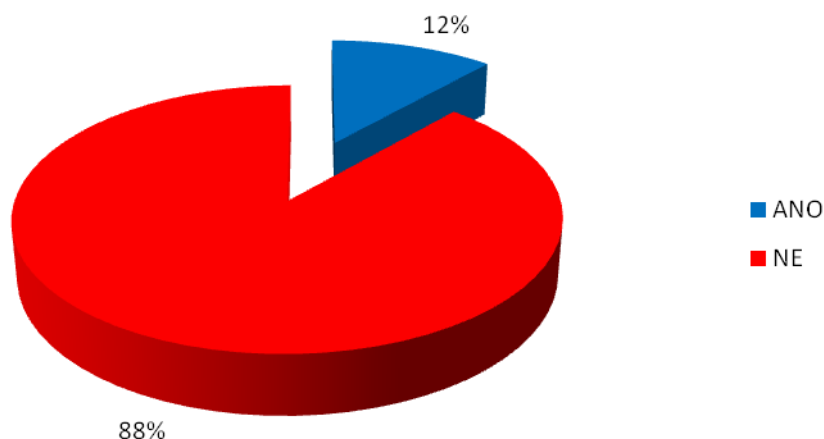
7.2. Identifikační otázky

Nakonec jsem se dotazovala na obecné údaje o společnosti a o statutárním orgánu společnosti. V 900 dotazovaných společnostech byly zahrnuty všechny typy obchodních korporací, bohužel se nepodařilo získat vyplněné dotazníky od veřejných obchodních společností a pouze dva od komanditní společnosti a jeden od družstva. Všechny dotazované společnosti byly založené před rekodifikací soukromého práva, tedy před rokem 2014, pouze jedna byla založena v roce 2015.

Otázka č. 13: Stanovuje Váš zakladatelský právní dokument mimo zákonem povinné i nepovinné údaje ohledně statutárního orgánu?

Dále jsem se dotazovala na možnost stanovení vlastních, zákonem nepovinných údajů v případě statutárních orgánů v zakladatelském právním dokumentu dotazované společnosti. Z celkového počtu 52 dotazovaných společností odpovědělo pouze 6 (11,5 %) společností, že jejich zakladatelský právní dokument stanovuje i nepovinné údaje ohledně statutárních orgánů a 46 (88,5 %) společností uvedlo, že nikoliv. Odpovědi jsou graficky znázorněny níže.

Graf 13: Stanovuje Váš zakladatelský právní dokument mimo zákonem povinné i nepovinné údaje ohledně statutárního orgánu?

Zdroj: vlastní zpracování

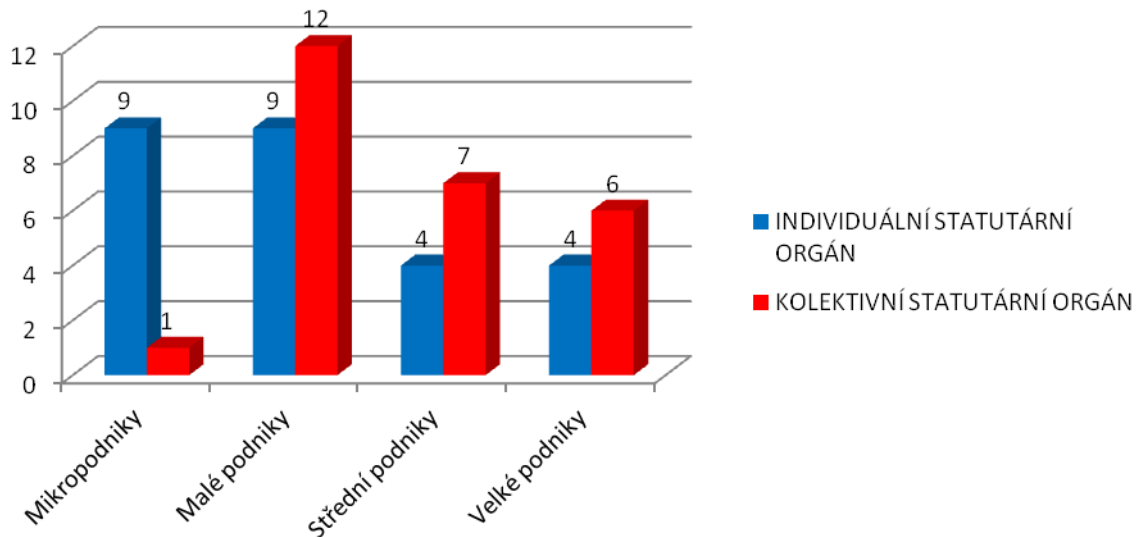
Dále jsem se u této otázky dotazovala, pokud společnosti uvedly, že jejich zakladatelské právní dokumenty stanovují nepovinné údaje o statutárních orgánech, jaké konkrétně jsou stanoveny. Na tuto otázku však odpovědělo z 6 společností, které uvedly, že jejich zakladatelské dokumenty obsahují nepovinné údaje, pouze 2. Jedna společnost uvedla, že její zakladatelský právní dokument obsahuje ještě další povinnosti statutárního orgánu. Druhá společnost odpověděla, že obsahuje údaje o smlouvě o výkonu funkce. Důvodem nevyplnění této otázky může být především fakt, že společnosti nezveřejňují žádné interní informace, nebo z důvodu, že by pro ně byl dotazník časově náročnější.

Otázka č. 14: Ve vaší společnosti existuje individuální či kolektivní statutární orgán?

Z celkového počtu 52 dotazovaných společností má 26 (50 %) společností individuální statutární orgán a 26 (50 %) společností kolektivní statutární orgán. V grafu jsem společnosti rozdělila podle počtu zaměstnanců. Ve společnostech, které mají méně než 10 zaměstnanců, má 9 společností individuální statutární orgán a pouze 1 společnost kolektivní. Ve společnostech, které mají méně než 50 zaměstnanců, jsou v 9 případech individuální statutární orgány a ve 12 společnostech kolektivní. Společnosti s počtem

zaměstnanců menším než 250 mají ve 4 případech individuální statutární orgán a v 7 případech kolektivní. Nakonec ve společnostech nad 250 zaměstnanců mají 4 společnosti individuální a 6 společností kolektivní statutární orgán.

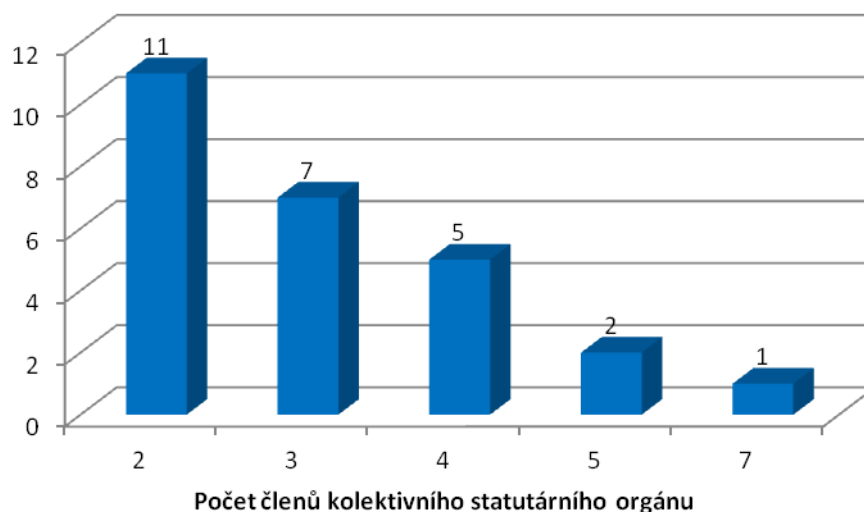
Graf 14: Ve vaší společnosti existuje individuální či kolektivní statutární orgán?

Zdroj: vlastní zpracování

Dále jsem se dotazovala v případě, že společnosti uvedly, že jejich statutární orgán je kolektivní, kolik členů tedy tento statutární orgán obsahuje. Nejčastěji společnosti uváděly 2 členy kolektivního statutárního orgánu, a to konkrétně v 11 (42,3 %) případech. Dále 7 (26,9 %) společností uvedlo 3členný statutární orgán, 5 (19,2 %) společností uvedlo 4členný statutární orgán, 2 (7,7 %) společnosti mají 5 členů statutárního orgánu a pouze 1 (3,8 %) společnost má statutární orgán 7členný. Počet členů kolektivního statutárního orgánu je graficky znázorněn níže.

Graf 15: V případě, že kolektivní, uveďte prosím počet jeho členů.

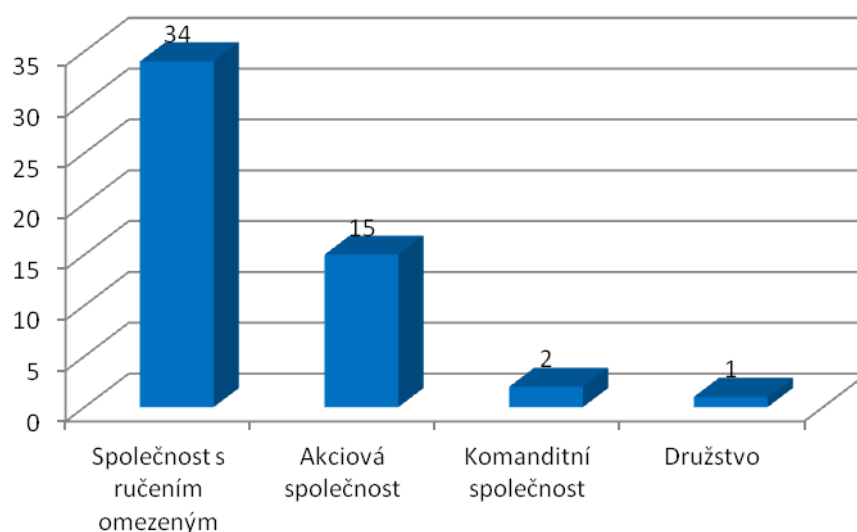

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 15: Uveďte právní formu Vaší společnosti.

Z 52 dotazovaných společností odpovědělo 34 (65,4 %) společností s ručením omezeným, dále 15 (28,8 %) akciových společností a pouze 2 (3,8 %) komanditní společností a 1 (1,9 %) družstvo.

Graf 16: Uveďte právní formu Vaší společnosti.

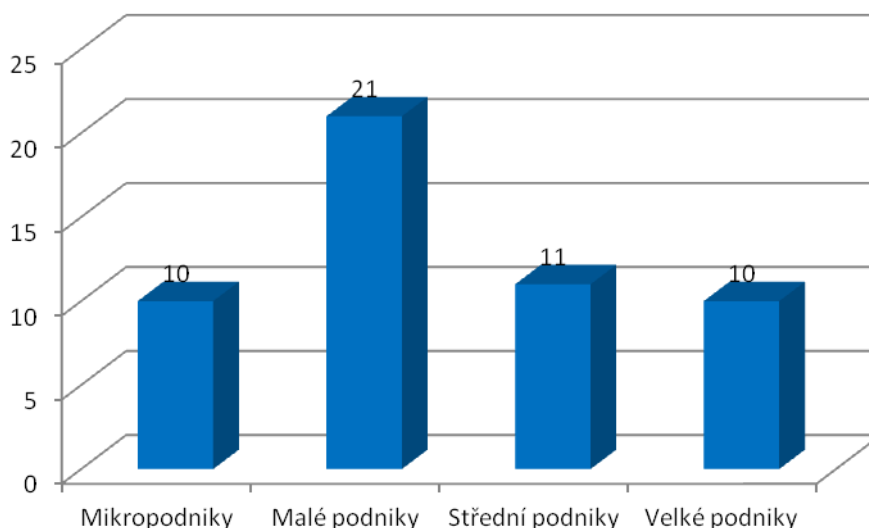
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 16: Uved'te počet zaměstnanců ve Vaší společnosti.

Počet zaměstnanců společností jsem roztrídila do 4 skupin podle pravidel Evropské unie. Skupiny jsou rozděleny na mikropodniky, které mají méně než 10 zaměstnanců, dále na malé podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob, dále na střední podniky, které zaměstnávají méně než 250 osob a nakonec velké podniky, které mají nad 250 zaměstnanců.

Z celkového počtu 52 dotazovaných odpovědělo 10 (19,2 %) mikropodniků, tedy podniků s méně než 10 zaměstnanci a 21 (40,4 %) malých podniků s méně než 50 zaměstnanci. Dále odpovědělo 11 (21,2 %) středních podniků s méně než 250 zaměstnanci a 10 (19,2 %) velkých podniků s více než 250 zaměstnanci.

Graf 17: Uved'te počet zaměstnanců ve Vaší společnosti.

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud bychom se blíže podívali na mikropodniky, tak všechny uvedly, že jsou zcela informovány o všech změnách v nové právní úpravě. Pro 4 z nich bylo obtížné vyznat se ve změnách a pro 3 spíše obtížné a pouze pro 3 nebyla orientace ve změnách obtížná. Školení se však zúčastnily pouze 3 mikropodniky. Jinak u mikropodniků převládá spíše nespokojenost s novou podobou právní úpravy, 4 podniky uvedly, že jsou spíše nespokojeny a 2 absolutně nespokojeny. Pouze 2 se zatím nepodřídily zcela právní úpravě.

U malých podniků z celkového počtu 21 dotazovaných, uvedly pouze 3, že neznají změny a pouze 2, že jsou informovány jen o některých změnách. Jinak pouze pro 2 malé podniky nebylo obtížné vyznat se ve změnách a školení se tedy zúčastnilo dokonce 15 těchto podniků. S novou podobou jsou spíše nespokojeny, a to ve 12 případech a 5 jich je absolutně nespokojeno. Z počtu 21 podniků se zatím nepodřídilo zcela nové úpravě 6 společností.

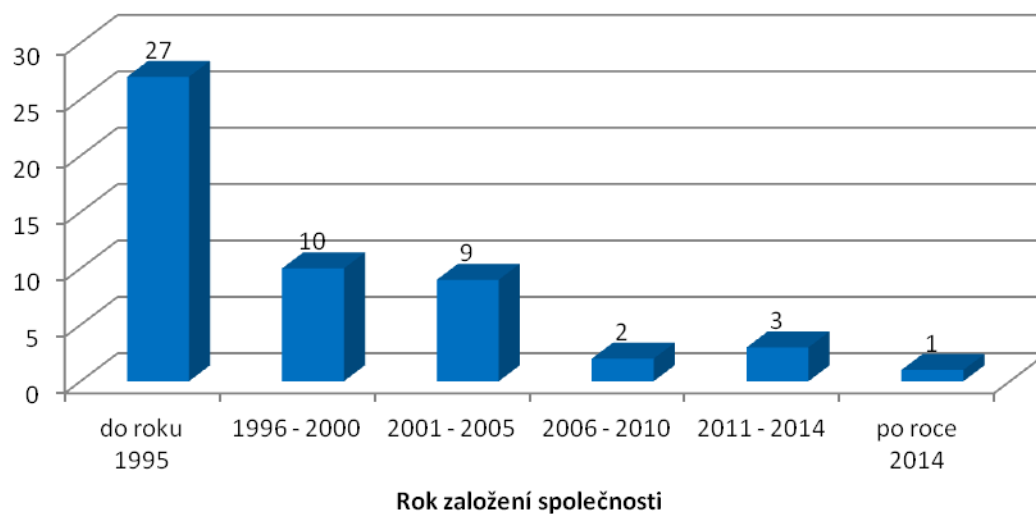
Dále dotazník vyplnilo 11 středních společností. Z nich pouze 1 společnost není informována o změnách a 1 pouze zčásti. Pro 4 z nich bylo rozhodně obtížné vyznat se ve změnách a pro 2 spíše obtížné. Školení se zúčastnilo 7 podniků. Spíše nespokojeno s novou úpravou je 5 podniků a absolutně nespokojené jsou 2 podniky. Všechny se podřídily zcela nové právní úpravě.

Pokud se podíváme na velké podniky, jsou všechny dokonale informovány o změnách. Obtížné vyznat se v nich bylo pro 5 společností a pro 1 spíše ano. Školení se zúčastnilo všech 10 podniků. Dále 1 společnost je spíše nespokojena a 5 společností absolutně nespokojeno s novou podobou právní úpravy a pouze 4 podniky jsou spokojeny. Pouze 1 podnik se nepodřídil zcela nové právní úpravě.

Otázka č. 17: Uveďte rok, ve kterém Vaše společnost vznikla.

Z 52 dotazovaných společností jsem rozdělila společnosti na ty, které vznikly do roku 1996, dále na takové, které vznikly v letech 1996 až 2000, dále v letech 2001 až 2005, dále 2006 až 2010 a 2011 až 2014 a nakonec na ty, které vznikly po roce 2014. Do roku 1995 vzniklo nejvíce společností, konkrétně 27 (51,9 %) z celkového počtu dotazovaných společností. V letech 1996 až 2000 vzniklo 10 (19,2 %) společností, dále v letech 2001 až 2005 vzniklo 9 (17,3 %) společností a v letech 2006 až 2010 vznikly pouze 2 (3,8 %) z dotazovaných společností. V letech 2011 až 2014 vznikly 3 (5,8 %) z dotazovaných společností a pouze 1 (1,9 %) společnost pak vznikla až po roce 2014, tedy v roce 2015. Grafické znázornění je uvedeno níže.

Graf 18: Uveďte rok, ve kterém Vaše společnost vznikla.

Zdroj: vlastní zpracování

7.3. Zhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: Více jak polovina dotazovaných společností je nespokojena s novou podobou právní úpravy.

Dotazníkové šetření jednoznačně potvrdilo, že společnosti jsou spíše nespokojeny s novou podobou právní úpravy. Vycházíme z otázky č. 2 uvedené v dotazníku, a dále také z otázky č. 3. Zde 42 % dotazovaných společností uvedlo, že jsou spíše nespokojeny a dokonce 27 % společností jsou rozhodně nespokojeny s novou podobou právní úpravy. Jako spíše méně přehlednou ji hodnotí až 31 % společností a dokonce 40 % ji hodnotí jako rozhodně méně přehlednou. Tuto hypotézu můžeme tedy potvrdit.

Hypotéza č. 2: Více jak 75 % dotazovaných společností se zcela podřídilo nové právní úpravě.

Odpověď na tuto hypotézu vychází z otázky č. 6 uvedené v dotazníku. Tuto hypotézu můžeme také potvrdit. Podle dotazníkového šetření 83 % společností se zcela podřídily nové právní úpravě a pouhých 17 % se zatím nepodřídily. Většina odborníků doporučuje společnostem přizpůsobit se zcela, proto lze předpokládat, že procento těchto společností ještě poroste.

Hypotéza č. 3: Pro více než 75 % dotazovaných společností bylo obtížné vyznat se ve změnách, které nová právní úprava přinesla.

Tuto hypotézu můžeme na základě dotazníkového šetření zamítnout. Odpověď získáme z otázky č. 4 uvedené v dotazníku. Až pro 46 % dotazovaných společností bylo obtížné vyznat se ve změnách a pro 27 % dotazovaných společností bylo spíše obtížné vyznat se ve změnách. Celkem tedy bylo těžké orientovat se ve změnách pro 73 % dotazovaných společností. Zbýlých 27 % společností nevnímalo orientaci ve změnách jako obtížnou.

Hypotéza č. 4: O změnách v právním postavení statutárních orgánů je dobře informováno více jak 75 % dotazovaných společností.

Dotazníkové šetření potvrdilo tuto hypotézu. Vycházíme z otázky č. 7 dotazníku. Až 86 % dotazovaných společností potvrdilo, že znají všechny změny týkající se

právního postavení statutárních orgánů. Hůře informováno je pouze 6 % společností a absolutně neinformováno je 8 % dotazovaných společností.

Hypotéza č. 5: Zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů vnímá více jak 50 % společností jako nesprávnou.

Tuto hypotézu můžeme na základě dotazníkového šetření zamítnout. Dokonce 44 % dotazovaných společností považuje zvýšenou odpovědnost za správné rozhodnutí a 48 % společností ji považuje za spíše správnou. U této hypotézy vycházíme z grafu č. 9. Jenom pouhých 6 % společností ji vnímá jako nesprávnou a pouhé 2 % za absolutně nesprávnou.

7.4. Závěrečné zhodnocení

Z výsledků této práce můžeme vyčíst několik skutečností. Změna legislativy v České republice přinesla problémy mnohým společnostem. Způsob, jakým se společnosti s touto změnou vypořádaly, se odvíjí především od jejich velikosti a personálních schopností. Velké společnosti, které disponují dostatkem finančních prostředků a personálu, mohou mít zřízené právní oddělení ve své firmě, nebo jen zaměstnance, který se o tyto právní otázky stará. Mohou si také dovolit najmout externí právníckou společnost, která pro ně bude tyto změny sledovat a přizpůsobí jim vše, co je potřeba a případně proškolí manažery společnosti z nové právní úpravy.

Na druhou stranu malé podniky, které nemají dostatek personálu, nebo dostatek finančních prostředků, si musejí všechny změny sledovat a zařizovat všechny úpravy samy. V souvislosti s tímto mohu odkázat na názor pracovnice v nejmenované společnosti, podle které je nová úprava velmi komplikovaná a složitá, a tudíž se stala velmi náročnou právě pro ty malé společnosti, které se samy jednoduše nevyznají v záležitostech, které upravuje, a tudíž přibude právníkům firmám mnoho nových klientů (viz str. 46).

Z výsledků této práce lze opravdu vyčíst, že společnosti novou právní úpravu hodnotí jako velmi složitou a nepřehlednou. Některá ustanovení nebyla společnostem vůbec jasná a některá nejsou společnostem jasná i doteď. Jako příklad mohu uvést diskusi o souběhu funkcí statutárního orgánu a zaměstnance. Od roku 2012, kdy došlo ke změně obchodního zákoníku, byl souběh funkcí možný. Po rekodifikaci soukromého

práva v roce 2014 však už nebylo jasné, zda tedy souběh je či není možný. NOZ ani ZOK totiž souběh funkcí vůbec neupravuje. Toto je pouze jeden z mnoha případů, které musely společnosti po rekodifikaci řešit. Velmi důležitou roli zde hrají soudy, které tak musejí vykládat mnoho nových ustanovení a po takovéto rekodifikaci bude trvat i několik let, než se jejich stanoviska sjednotí.

Navzdory tomu jak společnosti novou právní úpravu hodnotí je však celkové povědomí o důležitých změnách v legislativě u obchodních korporací na celkem vysoké úrovni, a to nehledě na velikost dané společnosti. Je zřejmé, že společnosti se nové právní úpravy obávaly a nezanedbaly tak potřebnou přípravu, případně podstoupily i školení k tomu, aby vše proběhlo hladce, bez případných pokut, stíhání či dokonce následného zrušení společnosti soudem.

Důležitou otázkou byla také možnost přizpůsobení se nové právní úpravě jako celku. Společnosti mají dokonce dva roky na to, aby si promyslely, zda tak učiní, či nikoli. Ačkoliv odborníci se shodují, že přizpůsobit se rovnou nové právní úpravě je velmi vhodné, z výzkumu vyplývá, že ne všechny společnosti tak učinily.

Největší problémy způsobila společnostem otázka o znalosti změny v úpravě zákazu konkurence. Přičemž tuto změnu lze považovat také za velmi významnou pro společnosti, když mohou nyní souhlasem všech společníků zákaz konkurence úplně vyloučit.

Otázkou sama o sobě specifickou je zvýšená odpovědnost statutárních orgánů. Ačkoliv je chápána jako velmi nevýhodná pro statutární orgány, tak podle výzkumu je zvýšená odpovědnost statutárních orgánů pro téměř všechny společnosti krokem, který ve svém podniku uvítaly. Toto ustanovení by tak mělo přimět statutární orgány jednat s řádnou péčí tak, aby nepřivedly společnost k úpadku.

Nová právní úprava má tedy své určité nedostatky. Jako velký nedostatek spatřuji právě ve složitosti a komplikovanosti nové právní úpravy a archaičnosti jazyka, kterým je nová úprava psána. Některá stará ustanovení jsou pouze nově přeformulována, což také není moc vhodné. Tyto někdy až zbytečné změny pak vyvolaly právní nejistotu po nabytí účinnosti nové právní úpravy, a také zvýšily náklady obchodním korporacím. Jedním z cílů rekodifikace soukromého práva bylo také odstranění dvojkolejnosti právní úpravy. V některých případech se to povedlo, ale v případě právního postavení

statutárních orgánů lze podle mého názoru říci spíše opak. Nyní jsou statutární orgány obecně upraveny nejdříve v občanském zákoníku a teprve poté konkrétněji v zákonu o obchodních korporacích, a to nejprve obecně a poté ještě konkrétněji v jednotlivých formách právnických osob. V neposlední řadě je také velkým problémem nové právní úpravy interpretační otevřenost některých ustanovení, například v případě pravidla podnikatelského úsudku nebo v případě pokynů statutárního orgánu týkající se obchodního vedení. V tomto směru by se tedy podle mého názoru měly ubírat případné změny současné právní úpravy.

Je zřejmé, že nová legislativa má tedy jak své přednosti, tak i nedostatky. Při vytváření nových zákonů by se především měly brát v úvahu právě společnosti, kterých se nová úprava týká. Především uvědomit si, že ne v každé společnosti je někdo, kdo má právnické vzdělání, a tudíž je potřeba, aby nové právní úpravě rozuměli všichni, tedy i úplní laici.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit povědomí obchodních korporací o změnách v legislativě týkající se právního postavení statutárních orgánů. Dalším cílem bylo analyzovat právní postavení statutárních orgánů po rekonstrukci soukromého práva v roce 2014 v České republice.

Dnem 1. 1. 2014 vstoupily v účinnost dva nové zákony, nahrazující dosavadní úpravu, a to nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích. Tato změna znamenala pro všechny právnické osoby velké změny v jejich společnosti. Některé změny se týkaly i právního postavení jejich statutárních orgánů. Společnosti se musely vypořádat se změnou jejich zakladatelských právních dokumentů, musely také přizpůsobit smlouvy o výkonu funkce se členy svých orgánů, v neposlední řadě musely přijmout také zvýšenou odpovědnost členů svých statutárních orgánů a mnoho dalších změn. Velkým a důležitým rozhodnutím pro společnosti také bylo, zda se přizpůsobí rovnou nové právní úpravě jako celku, nebo zda se i nadále budou řídit předchozím obchodním zákoníkem a pouze v určitých případech zákonem o obchodních korporacích.

Změna soukromého práva v České republice byla již potřeba od pádu komunistického režimu. Předchozí platné zákony již nevyhovovaly současným potřebám společnosti. Přesto společnosti na základě výsledků výzkumu změnu legislativy nepřivítaly s nadšením a hodnotí ji jako nepřehlednou, velmi složitou a je pro ně obtížné vyznat se ve změnách, které přinesla.

Na základě výsledků výzkumu se dá také říci, že obchodní korporace jsou velmi dobře informovány o všech důležitých změnách, které se týkají statutárních orgánů. Nehledě na skutečnost, že malé podniky mají přístup k informačním tokům týkající se změn omezenější než podniky velké, můžeme určit, že i ony jsou velmi dobře informovány.

V rámci výzkumu mé bakalářské práce bylo stanoveno celkem pět hypotéz. První hypotézou se potvrdila nespokojenost společností s novou podobou právní úpravy, kdy je nespokojena více jak polovina. Druhou hypotézou se potvrdilo, že více jak 75 % společností se podřídilo nové právní úpravě jako celku. Čtvrtou hypotézou se dále potvrdilo, že společnosti jsou velmi dobře informovány o změnách týkající se statutárních orgánů, a to více jak 75 % společností. Pouze dvě ze stanovených hypotéz nebylo možné potvrdit. Jednou z nich je hypotéza, která říká, že více jak

polovina společností nesouhlasí se zvýšenou odpovědností statutárních orgánů. Ačkoliv pro členy statutárních orgánů představuje tato odpovědnost velkou zátěž, odpovídaly společnosti převážně kladně, tedy že zvýšenou odpovědnost považují za správnou. Druhou nepotvrzenou hypotézou se stala hypotéza, kdy bylo obtížné vyznat se v nové právní úpravě pro méně než 75 % dotazovaných společností.

Statutární orgán je hlavním řídicím, výkonným a jednatelským orgánem právnické osoby. Díky této bakalářské práci jsem získala určité vědomosti o tom, jak tento orgán funguje, od jeho vzniku až po jeho zánik, a také o změnách, kterým se musely přizpůsobit, a které je do jisté míry učinily ještě více důležitými orgány než doposud.

I. Summary and keywords

The topic of this bachelor thesis is aimed at the legislation of legal position of the statutory body, which brings a new civil code and a law of Business Corporations. In the theoretical part there is generally described the legal position of members of the statutory body, their rights, duties and responsibilities. The bachelor thesis is mainly focused on sorting and comparing the legal position of the statutory body in every business corporation. This is a description of the relationship between business corporations and members of the statutory body and comparison with previous legislation.

The aim of the practical part is analyze awareness of business corporations of changes in legislation relating to the legal position of the statutory body. I use quantitative research, which is formed by completed questionnaires. The target group is business corporations in Czech Republic. Based on the results from questionnaire I determine awareness of impacts of changes in legislation on their statutory body and satisfaction with the new form of legislation.

Key words: legal entity; Business Corporation; statutory body; the law of Business Corporation; the civil code.

II. Seznam použité literatury

Knižní publikace:

Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., & Šuk, P. (2013). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. (Velké komentáře), (1. vydání). Praha, Česká republika: C. H. Beck.

Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. (2014). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. (1. vydání). Praha, Česká republika: Walters Kluwer.

Lavický, P., Hrušáková, M., Králíčková, Z., Spáčil, J., Fiala, J. & Hulmák, M. (2014). *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654)*. Praha, Česká republika: C. H. Beck.

Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. (2014). *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (§ 1 – 654)*. Praha, Česká republika: Walters Kluwer.

Svejkovský, J., Deverová, L. a kol., (2013). *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář (§ 118 - 418)*. Praha, Česká republika: C. H. Beck.

Gellis, M., Feil, E. (2009). *GmbH-Gesetz: Kommentar*. (7. vydání). Wien, Rakousko: Linde.

Internetové zdroje:

Ministerstvo spravedlnosti ČR. (2014). *Zrušení obchodního zákoníku*. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obchodni-korporace/obecne/>

Bezouška, P. (n.d.). *Kdo jedná za právnícké osoby*. Dostupné z: <http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/399-kdo-jedna-za-pravnicke-osoby/>

Kučerová, D. (2013). *Připravte se na změny zákonů od roku 2014 včas*. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-zavadi-korporace-fundace-i-rodinny-zavod/>

Lisse, L. (2014). *Pokyn valné hromady členovi statutárního orgánu*. Dostupné z: <http://www.ustavprava.cz/blog/2014/10/pokyn-valne-hromady-clenovi-statutarniho-organu-podle-zok/>

Koukal, P. a Hanková, L. (2013). *Smlouva o výkonu funkce po 1. lednu 2014 a její náležitosti*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/smlouva-o-vykonu-funkce-po-1-lednu-2014-a-jeji-nalezitosti-91395.html>

Fára, I., Tomšej, J. (2012). *Velký třesk pro jednatele*. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/pravo-a-byznys/velky-tresk-pro-jednatele>

Šolc, M. (2014). *K novému pojetí péče řádného hospodáře*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novemu-pojeti-pece-radneho-hospodare-94266.html>

Míkovec, J. (2013). *Po roce 2014 bude možný výkon funkce i v zákazu konkurence za určitých podmínek*. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2340852/po-roce-2014-bude-mozny-vykon-funkce-i-v-zakazu-konkurence-za-urcitych-podminek.html>

Smolková, K. a Bažantová E. (2014). *Péče řádného hospodáře a zákaz odstoupení z funkce člena orgánu obchodní korporace v době nevhodné*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pece-radneho-hospodare-a-zakaz-odstoupeni-z-funkce-clena-organu-obchodni-korporace-v-dobe-nevhodne-95318.html>

Vosol, D. a Steininger, V. (2014). *Jaké informace mohou být zpřístupněny při due diligence společnost?* Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-informace-mohou-byt-zpristupneny-pri-due-diligence-spolecnosti-93146.html>

Doleček, M. (2014). *Odpovědnost statutárního orgánu*. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/odpovednost-statutarniho-organu-ppbi-51035.html#!&chapter=3>

Kučera, J. (2014). *Odpovědnost členů statutárních orgánů po 1. 1. 2014*. Dostupné z: <http://www.kuceralegal.cz/blog/2014/03/06/odpovednost-clenu-statutarnich-organu-po-1-1-2014/>

Roub, J. (2014). *Nový zákon umožňuje vyloučit člena statutárního orgánu, právník vysvětluje jak*. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-zakon-umoznuje-vyloucit-clena-statutarniho-organu-pravnik-vysvetluje-jak/>

Dokumenty a právní předpisy:

Česká republika (2012). Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Česká republika (2012). Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve zněních pozdějších předpisů.

Česká republika (1964). Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Česká republika (1991). Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Česká republika (1991). Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze) ze dne 3. 2. 2012. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Důvodová zpráva k ZOK (2012). Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. dubna 2006, sp.zn. 5 T 94/2006.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. října 2006, sp. Zn. 5 Tdo 1224/2006.

III. Seznam grafů

Graf 1: V roce 2014 nabyl účinnosti Nový občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. Uvítali jste tuto změnu právní úpravy ve Vaší společnosti?	39
Graf 2: Jste spokojeni s novou podobou právní úpravy?	40
Graf 3: Myslíte si, že je nová právní úprava přehlednější než předchozí právní úprava?	41
Graf 4: Bylo pro Vaši společnost obtížné vyznat se ve změnách, které s sebou nová právní úprava přinesla?	42
Graf 5: Zúčastnila se Vaše společnost školení ohledně nové právní úpravy?	43
Graf 6: Podřídili jste Vaši společnost nové právní úpravě zcela, nebo jen zčásti?	44
Graf 7: Jsou Vám známy změny v postavení statutárních orgánů v nové úpravě?	45
Graf 8: Nová právní úprava výrazně uvolňuje pravidla zákazu konkurence. Je Vám tato změna známa?	46
Graf 9: Zákon o obchodních korporacích zvyšuje odpovědnost statutárních orgánů. Myslíte si, že je to správně?	47
Graf 10: Zpřísnění odpovědnosti se týká i odpovědnosti za jednání statutárních orgánů v případě úpadku korporace, kdy je každý člen odpovědný osobně a i svým majetkem. Je Vám tato změna známa?	48
Graf 11: Způsobilo zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů zvýšení odměn členům statutárního orgánu ve Vaší společnosti?	49
Graf 12: Nová právní úprava se dotýká také odměňování členů orgánů, kdy ve smlouvě o výkonu funkce musí být vymezeny veškeré odměny, jinak je výkon funkce bezplatný. Je Vám tato změna známa?	50
Graf 13: Stanovuje Váš zakladatelský právní dokument mimo zákonem povinné i nepovinné údaje ohledně statutárních orgánů?	51
Graf 14: Ve vaší společnosti existuje individuální či kolektivní statutární orgán?	52
Graf 15: V případě, že kolektivní, uveďte prosím počet jeho členů.	53
Graf 16: Uveďte právní formu Vaší společnosti	53

Graf 17: Uved'te počet zaměstnanců ve Vaší společnosti.....	54
Graf 18: Uved'te rok, ve kterém Vaše společnost vznikla	56

IV. Příloha

DOTAZNÍK

Vážená společnost,

ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Jmenuji se Aneta Polívková a jsem studentkou oboru Obchodní podnikání na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma „Právní postavení statutárních orgánů“ a poslouží k výzkumu v praktické části mé práce. Vyplnění Vám nezabere více jak 5 minut. Byla bych Vám velmi vděčná za Váš čas. Předem děkuji.

Dotazník je anonymní, nikde tedy nebude prezentována Vaše firma ani jiné označení, které by Vás identifikovalo.

- 1) V roce 2014 nabyl účinnosti Nový občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. Uvítali jste tuto změnu právní úpravy ve Vaší společnosti?

ANO / SPÍŠE ANO / SPÍŠE NE / NE

(odpovědi, prosím, zvýrazněte **tučně**)

- 2) V rámci rekodifikace bylo rozhodnuto o zrušení Obchodního zákoníku a jeho integrace do Nového občanského zákoníku a Zákona o obchodních korporacích. Jste spokojeni s touto novou podobou právní úpravy?

ANO / SPÍŠE ANO / SPÍŠE NE / NE

- 3) Myslíte si, že je nová právní úprava přehlednější než předchozí právní úprava?

ANO / SPÍŠE ANO / SPÍŠE NE / NE

- 4) Bylo pro Vaši společnost obtížné vyznat se ve změnách, které s sebou nová právní úprava přinesla?

ANO / SPÍŠE ANO / SPÍŠE NE / NE

- 5) Zúčastnila se Vaše společnost nějakého školení ohledně nové právní úpravy?

ANO / NE

- 6) Podřídili jste Vaši společnost nové právní úpravě zcela, nebo jen zčásti?
ZCELA / ZČÁSTI
- 7) Jsou Vám známy změny v postavení statutárních orgánů v nové právní úpravě?
ANO / ZČÁSTI / NE
- 8) Nová právní úprava výrazně uvolňuje pravidla zákazu konkurence. Je Vám tato změna známa?
ANO / NE
- 9) Zákon o obchodních korporacích zvyšuje odpovědnost statutárních orgánů. Myslíte si, že je to správně?
ANO / SPÍŠE ANO / SPÍŠE NE / NE
- 10) Zpřísnění odpovědnosti se týká i odpovědnosti za jednání statutárních orgánů v případě úpadku korporace, kdy je každý člen odpovědný osobně a i svým majetkem. Je Vám tato změna známa?
ANO / NE
- 11) Způsobilo zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů zvýšení odměn členům statutárního orgánu ve Vaší společnosti?
ANO / NE
- 12) Nová právní úprava se dotýká také odměňování členů orgánů, kdy ve smlouvě o výkonu funkce musí být vymezeny veškeré odměny, jinak je výkon funkce bezplatný. Je Vám tato změna známa?
ANO / NE

13) Stanovuje Váš zakladatelský právní dokument mimo zákonem povinné i nepovinné údaje ohledně statutárních orgánů?

ANO / NE

V případě že ano, prosím uveďte jaké.

.....

14) Ve vaší společnosti existuje individuální či kolektivní statutární orgán?

INDIVIDUÁLNÍ / KOLEKTIVNÍ

V případě, že kolektivní, uveďte prosím počet jeho členů.

.....

15) Uveďte právní formu Vaší společnosti.

.....

16) Uveďte počet zaměstnanců Vaší společnosti.

.....

17) Uveďte rok, ve kterém Vaše společnosti vznikla.

.....